

מורה חדש (אוי קלט)
פומבחה: Dr. MARTON ERNO.
A szerkesztő és kiadó: SERON DESSO.

UJ KELET
PÁRTONKIVÜLI NAPILAP

Az angolok megszüntették Ismailia ostromzárát

Kairó, (UP). Az angol katonai hatóságok ma eltávolították az Ismailiába vezető utakon felállított sörpókat és helyreállították a közlekedés szabadságát. Az angol hadsereg szóvivője jelentette, hogy a helyzetben bekövetkezett javulás lehetővé tette az úttörő csapatok távoztatását, bár katonai biztonsági okokból az angolok fenn fogják tartani bizonyos járművek ellenőrzését.

Szombaton eldől a koreai fegyverszünet sorsa

A szövetségesek újabb ultimátuma igent vagy nemet követel az északiaktól. Sikeres, de rövidéletű szövetséges ellentámadás a koreai fronton

Panmunjon, (AFP). Az UNO szóvivője kijelentette, hogy a fegyverszüneti delegátusok között ma délelőtt megtartott ülés anyagát nem közlik a nyilvánossággal. A legközelebbi ülést szombaton délután 4 óra helyett tartják. Panmunjonon komunisták tudósítók szerint az északi küldöttség nem tekinteli kielégítőnek az UNO által arra vonatkozóan nyújtott biztosítékokat, hogy a délkoreai kormány tiszteletben fogja tartani a fegyverszünet rendelkezéseit.

Szöul, (UP). A Panmunjonból érkező újabb hírek szerint az UNO-delegáció 48 óráig haladékot adott az északiaknak, hogy igenteljen, vagy nemmel válaszoljanak a fegyverszüneti egyezmény aláírásával kapcsolatos legutóbbi javaslatokra. Az UNO-delegáció vezetője ismertette az északiakkal a kötelezettségeket, amelyeket Syngman Rhee hajlandó vállalni a fegyverszünet tiszteletben tartása tekintetében, majd hangsúlyozta, hogy minden körülmények között dűlőre akarja vinni a tárgyalásokat.

Szöul, (AFP). A 8-ik hadsereg két év óta a legterjedesebb offenzíváját indította el ma reggel a közép-északi fronton, amelynek helyszíne az erőteljes kínai támadások nyomán kritikussá vált. Az offenzíva széles fronton halad előre Kumszong környékén. Gyalogsok hullámai törnek előre tüzérség és tankok, valamint a szövetséges légierő erőteljes támogatása mellett. A kínaiak mindent visszavonulóban vannak.

Szöul, (AFP). — A 8-ik hadsereg két év óta a legterjedesebb offenzíváját indította el ma reggel a közép-északi fronton, amelynek helyszíne az erőteljes kínai támadások nyomán kritikussá vált. Az offenzíva széles fronton halad előre Kumszong környékén. Gyalogsok hullámai törnek előre tüzérség és tankok, valamint a szövetséges légierő erőteljes támogatása mellett. A kínaiak mindent visszavonulóban vannak.

Az orosz marsallok hűséget ígértek Malenkovnak

Szakatlan gyűlés az orosz hadügyminisztériumban.

Moszkva, (—). A hadügyminisztériumban gyűlést tartó orosz marsallok és generálisok egyhangúan megbélyegezték Beria „bűnös tevékenységét” és hűséget fogadtak a kommunista pártnak és a Szovjetunió kormányának. — Jelenti a Pravda legutóbbi számában, Bulganin marsall hadügyminiszteren kívül, aki az ülésen elnökölt, és Pravda névszerint felsorolja a jelenlévők között Kuznecov tengernagyot, Zsukov, Budjonnij, Vasilevski és Govorov marsallokat és Zeigarev vezérrezedest, az orosz légi erők parancsnokait. A hadügyminisztériumban tartott ülésen párhuzamosan hűséget fogadtak a kormánynak és a pártnak a vörös hadsereg különböző csapattestjei is.

Moszkva, (—). A hadügyminisztériumban gyűlést tartó orosz marsallok és generálisok egyhangúan megbélyegezték Beria „bűnös tevékenységét” és hűséget fogadtak a kommunista pártnak és a Szovjetunió kormányának. — Jelenti a Pravda legutóbbi számában, Bulganin marsall hadügyminiszteren kívül, aki az ülésen elnökölt, és Pravda névszerint felsorolja a jelenlévők között Kuznecov tengernagyot, Zsukov, Budjonnij, Vasilevski és Govorov marsallokat és Zeigarev vezérrezedest, az orosz légi erők parancsnokait. A hadügyminisztériumban tartott ülésen párhuzamosan hűséget fogadtak a kormánynak és a pártnak a vörös hadsereg különböző csapattestjei is.

Moszkva, (—). A hadügyminisztériumban gyűlést tartó orosz marsallok és generálisok egyhangúan megbélyegezték Beria „bűnös tevékenységét” és hűséget fogadtak a kommunista pártnak és a Szovjetunió kormányának. — Jelenti a Pravda legutóbbi számában, Bulganin marsall hadügyminiszteren kívül, aki az ülésen elnökölt, és Pravda névszerint felsorolja a jelenlévők között Kuznecov tengernagyot, Zsukov, Budjonnij, Vasilevski és Govorov marsallokat és Zeigarev vezérrezedest, az orosz légi erők parancsnokait. A hadügyminisztériumban tartott ülésen párhuzamosan hűséget fogadtak a kormánynak és a pártnak a vörös hadsereg különböző csapattestjei is.

Beteg az államelnök ödesapja

Jeruzsálem (—) Jichák Ben-Cvi államelnök és hitvese tegnap Sávó Cionból visszatértek a fővárosba és megszakították szabadságukat, miután értesítést kaptak, hogy az államelnök ödesapja, Cvi Simai komolyan megbetegedett.

Letette az esküt De Gasperi új kormánya

Róma (UP). Alcide de Gasperi miniszterelnök és kormánya 16 tagja ma délelőtt letette a hivatali esküt Luigi Einaudi elnök kezében a Quirinálai palotában. A kormány kedden bizalmi szavazatot kér a parlamenttől. Bár a keresztény demokrácia párt csak jelentéktelen többség fölött rendelkezik, politikai megfigyelők nem tartják valószínűnek, hogy Gasperinek nehézségei támadnának, miután a képviselők szeretnék mielőbb megkezdni nyári vakációjukat.

Az új szíriai kormány

Damaszkusz (UP). — Adib Sisakli, Szíria elnöke kinevezte új kormányának tagjait, akik javarészt a diktátor által alapított Szabadságmozgalom nevű pártból kerültek ki, részben pedig pártionkivüliek. Az új kormány tagjai: Chalil Mardam közoktatásügyi, Guri Ajbis belügyi, Abdul Rachman Hmaidí földművelésügyi és nemzetvédelmi, Nazmi Kabani egészségügyi és Aszad Mahman igazságügyminiszter. A kormány listáját egy hét napon belül kiegészítik.

Letette az esküt De Gasperi új kormánya

Róma (UP). Alcide de Gasperi miniszterelnök és kormánya 16 tagja ma délelőtt letette a hivatali esküt Luigi Einaudi elnök kezében a Quirinálai palotában. A kormány kedden bizalmi szavazatot kér a parlamenttől. Bár a keresztény demokrácia párt csak jelentéktelen többség fölött rendelkezik, politikai megfigyelők nem tartják valószínűnek, hogy Gasperinek nehézségei támadnának, miután a képviselők szeretnék mielőbb megkezdni nyári vakációjukat.

Az új szíriai kormány

Damaszkusz (UP). — Adib Sisakli, Szíria elnöke kinevezte új kormányának tagjait, akik javarészt a diktátor által alapított Szabadságmozgalom nevű pártból kerültek ki, részben pedig pártionkivüliek. Az új kormány tagjai: Chalil Mardam közoktatásügyi, Guri Ajbis belügyi, Abdul Rachman Hmaidí földművelésügyi és nemzetvédelmi, Nazmi Kabani egészségügyi és Aszad Mahman igazságügyminiszter. A kormány listáját egy hét napon belül kiegészítik.

Letette az esküt De Gasperi új kormánya

Róma (UP). Alcide de Gasperi miniszterelnök és kormánya 16 tagja ma délelőtt letette a hivatali esküt Luigi Einaudi elnök kezében a Quirinálai palotában. A kormány kedden bizalmi szavazatot kér a parlamenttől. Bár a keresztény demokrácia párt csak jelentéktelen többség fölött rendelkezik, politikai megfigyelők nem tartják valószínűnek, hogy Gasperinek nehézségei támadnának, miután a képviselők szeretnék mielőbb megkezdni nyári vakációjukat.

Az új szíriai kormány

Damaszkusz (UP). — Adib Sisakli, Szíria elnöke kinevezte új kormányának tagjait, akik javarészt a diktátor által alapított Szabadságmozgalom nevű pártból kerültek ki, részben pedig pártionkivüliek. Az új kormány tagjai: Chalil Mardam közoktatásügyi, Guri Ajbis belügyi, Abdul Rachman Hmaidí földművelésügyi és nemzetvédelmi, Nazmi Kabani egészségügyi és Aszad Mahman igazságügyminiszter. A kormány listáját egy hét napon belül kiegészítik.

Bonn nem tárgyal Kelet-Berlinnel

Adenauer elutasította a kelet-német javaslatot a két kormány közötti konferencia megtartására.

Bonn (AFP). Nyugatnémet kormánykörökben ma közölték, hogy megválaszolatlanul hagyják a keletnémet kormány által tett javaslatot, amelynek célja az általános német választások kérdésében való tanácskozás lett volna a két szektor vezetői között. Bonnban azt állítják, hogy a keletnémet kormány legfeljebb önmagát képviseli, amit a legutóbbi tendenciák is élesen illusztrálnak. A demokratikusan megválasztott nyugatnémet kormány az egész német nép legális képviselőjének tekinti magát és ezért nem kíván tárgyalásokba bocsátkozni a szovjetzóna jelenlegi vezetőivel.

Bonn nem tárgyal Kelet-Berlinnel

Adenauer elutasította a kelet-német javaslatot a két kormány közötti konferencia megtartására.

Bonn (AFP). Nyugatnémet kormánykörökben ma közölték, hogy megválaszolatlanul hagyják a keletnémet kormány által tett javaslatot, amelynek célja az általános német választások kérdésében való tanácskozás lett volna a két szektor vezetői között. Bonnban azt állítják, hogy a keletnémet kormány legfeljebb önmagát képviseli, amit a legutóbbi tendenciák is élesen illusztrálnak. A demokratikusan megválasztott nyugatnémet kormány az egész német nép legális képviselőjének tekinti magát és ezért nem kíván tárgyalásokba bocsátkozni a szovjetzóna jelenlegi vezetőivel.

Glancz Mirjam (Sájd) Galili (Grtinberger) Ári
1953 július 11. JEGYESEK.

Grünwald Rachel és Berkovits Avraham
Jeruzsálem (Debreceen) Ludd (Abauzsántó)
címek hiányában ezúton hívják meg rokonait és ismerőseit vasárnap, július 26-án, d. u. 5 órakor a Klein-penziónban, Jeruzsálem, King George 10. megtartandó esküvőjükre.

Guttmann Irén Grünfeld Imre
Kfar Szaba (Tardoskedd) Tel Háomer (Nyitra)
ezúton hívják meg rokonait, barátait és ismerőseit július 22-én, szerdán este 7 órakor a Kfar Szabal rabbinátuson tartandó esküvőjükre.

DOMANY ARNOLD ÉS NEJE (MISKOLC)
meghívják rokonokat, barátokat és ismerőseket
Vera leányuknak Ascher Sándor
HAIFA (Ipolyvár)
szíriai esküvőjükön, júl. 23-án d. u. 6 órakor Kfar Atán, Sikun Amidar 48. sz. a. tartandó esküvőjükre. — (68-as autóbusszal Hattarót.)

Glancz Mirjam (Sájd) Galili (Grtinberger) Ári
1953 július 11. JEGYESEK.

Grünwald Rachel és Berkovits Avraham
Jeruzsálem (Debreceen) Ludd (Abauzsántó)
címek hiányában ezúton hívják meg rokonait és ismerőseit vasárnap, július 26-án, d. u. 5 órakor a Klein-penziónban, Jeruzsálem, King George 10. megtartandó esküvőjükre.

Guttmann Irén Grünfeld Imre
Kfar Szaba (Tardoskedd) Tel Háomer (Nyitra)
ezúton hívják meg rokonait, barátait és ismerőseit július 22-én, szerdán este 7 órakor a Kfar Szabal rabbinátuson tartandó esküvőjükre.

DOMANY ARNOLD ÉS NEJE (MISKOLC)
meghívják rokonokat, barátokat és ismerőseket
Vera leányuknak Ascher Sándor
HAIFA (Ipolyvár)
szíriai esküvőjükön, júl. 23-án d. u. 6 órakor Kfar Atán, Sikun Amidar 48. sz. a. tartandó esküvőjükre. — (68-as autóbusszal Hattarót.)

Beismerő vallomások a terror-szervezet perében

„A disznóhús és a kormány ellen szervezték be”. Mit tanultak Jaffa Dromi szemináriumában

A száraféldi katonai táborban tegnap folytatódott a terrorista szervezkedés vádlottjainak hadbíróági tárgyalását. Azok a vádlottak, akik nem ismerték el a hadbíróági illetékességét, nem voltak jelen a teremben. A tárgyalás megnyitása után dr. Benjámin Hálévi ezredes, a hadbíróág elnöke azzal a kéréssel fordult Adár katonai védőtörzshöz, kisorsolja meg rávenni a vádlottakat, hogy vegyenek részt a tárgyaláson. A vádlottak azonban elutasították az elnök közbelépését, mire az elnök megkezdte a vád tanuinak kihallgatását. A vallomások a terem közepén felállított mikrofonon továbbítja abba a szobába, ahol az együttműködést megtagadó vádlottak ülnek. Dov Ofer rendőrfelügyelő részletes vallomást tett azok

ról a házkutatásokról, amelyek egyes vádlottak lakásain tartott. Cháim Riklin vádlottnak a Montefiore-negyedben levő lakásán 8 okmányt találtak, közöttük egy nevet tartalmazó ódult. Ezen szerepel a Dreimann-család címe is. Ugyanaznap, május 26-án házkutatást tartott Dreimann Chelouche utcai lakásán. A házkutatás során egy nadrággal és rongyokkal borított osztagot talált, amely automatikus fegyvereket, különböző okmányokat, valamint a katonai rendőrség különböző igazolványait tartalmazta. A védelem tiltakozott ezeknek a bűnjeleknek a bemutatása ellen, mire Gorenai kerületi ügyész bejelentette, hogy a véd bizonyítani kívánja, hogy ezeket az iratokat Chelouche lopta el a katonai rendőrségtől és ő maga helyezte el Dreimann lakásán.

A Dreimann-család kincse
A hadbíróág utasítására ezúton Ofer rendőrtiszt foglalta a bűnjelek bemutatását. Revolver, két Tommagán, gyorsüzemű fegyver, tölténytarak és golyók kerültek ki a csomagból. A megtalált okmányok közül a rendőrtiszt benyújtotta a hadbíróáshoz a katonai parancsmókság telefonkönyvét, 12 kartondosszít, amely a katonai rendőrök szemé-

Részletfizetés
GYÁRI ABON:
GYERMEKKOCS
GYERMEKAGY
MÁTRÁJ
SZUNYOGHÁZ
JÁROKA
„LAPAUT”
TEL AVIV, SHEINKIN 19.
Magyarul beszélünk.

UTANZATOT NE FOGADJON EL AZONNAL CSILLAPIT MINDEN FAJDALMAT A
PALGIN
SHAVIT
SHAVIT 18-98

KAR...
MAREK ADAMCZYNSKI

Uj szabadtéri színpad megnyitása, diszhangversennyel

— azaz az fából készült vaskarikátok...

A szem fül és lóak különleges módon kerültek konfliktusba egymással...

A fül már kissé hátrányosabb helyzetbe került látószerv kollégájával szemben...

A fagott, klarinét, fuvola és a hárfát töltötték be...

Végül is, beszéljünk a lélekről. Legyünk kissé demagogok, s tegyük hozzá: a zsidó lélekről...

A Gieseking-ügy még mindig foglalkoztatja Amerika közvéleményét...

Nem tartja méltónak őket. Nem hazai karmester vezényelt, hanem a kellemes, tehetséges amerikai Milton Katims...

Hírek a nagyvilágból. A római operaház Ernest Bloch „Macbeth” című dalművét mutatta be...

Földes Andor, budapesti születésű magyar-zsidó zongoraművész, kinek Amerikában rendkívül sikerei vannak...

Doráti Antal, fiatal karmester Európában és Argentínában vendégzongorista, majd visszatért Minneapolish...

Feltámadás: Egy téves külföldi újsághír alapján a multkoriban egy odavetett félmondatban...

A Gieseking-ügy még mindig foglalkoztatja Amerika közvéleményét...

„Hogy, hát kritizálni sem szabad?” — kérdezte tőlem öreg halpai barátom...

Istenem, ha Romániában, egykori hazájában, nem az országáról és a román nemzetéről beszélt volna...

Istenem, mióta Forgács Ferenc így beszélt, annyiszor volt infláció...

De azért csak tartuk meg a mondat másik felét: ...feltéve, ha javító szándékkal történik...

Vagy más szóval, ha valami értelme van, ha konstruktív, ha valaki tényleg szenvet és hibák és a bajok miatt és teljes szívből jobbat és szebbet akar...

De igen, persze, hogy szabad kritizálni, sőt kell is kritizálni. A kritika jog is és kötelesség is. De hogyan?

Romlásnak indult hajdan erős magyar. Nem látod, Árpád vére mi kénytelen volt beismerni...

Van-e hangod a beteg hazánknak, a velőket ráó hurokon.

Irta: JÁMBOR FERENC

Miután a versekből így apróra kiderült, hogy a költők a hazát hol nyomorult...

— Fiúk, a nagy költőnek, de csak a nagy költőnek, joga van hazája hibáit ostorozni...

Istenem, mióta Forgács Ferenc így beszélt, annyiszor volt infláció...

De azért csak tartuk meg a mondat másik felét: ...feltéve, ha javító szándékkal történik...

Vagy más szóval, ha valami értelme van, ha konstruktív, ha valaki tényleg szenvet és hibák és a bajok miatt és teljes szívből jobbat és szebbet akar...

De igen, persze, hogy szabad kritizálni, sőt kell is kritizálni. A kritika jog is és kötelesség is. De hogyan?

Romlásnak indult hajdan erős magyar. Nem látod, Árpád vére mi kénytelen volt beismerni...

Van-e hangod a beteg hazánknak, a velőket ráó hurokon.

Olyan öreg, hogy szinte együgyűnek látszik. Pedig nem az. Nem együgyű, nagyon is bölcs dolog...

Persze, hogy ez az arany-szabálya a kritikának. Hogy valaki, aki az országot és a népet bírálja...

Hogy valaki, aki az országot és a népet bírálja, ne azt mondja, hogy itt, ha nem mondja azt, hogy hibáit ostorozni...

Hogy a magyar zsidó ne mondja például azt, hogy polisi. Vagy azt, hogy frenk...

Frénk: az hát egyszerűen francia...

De az, hogy menjen a francba... az is a franciából ered...

Biálík állítólag mergében azt mondta egyszer: azért nem szeretem az arabokat...

„Tov sebakójim hárog...” Est, és ezenkívül semmi más...

Istenem, ha egy magyar zsidó azt mondja, hogy polisi, tulajdonképpen az apjáról, vagy nagyapjáról beszél...

Hiszen kinek a nagyapja, kinek a dédapja, kinek meg az úkapja volt „polisi...” Mert csak nem hiszi valamelyik magyar zsidó azt, hogy ő azok közül a zsidók közül való, akik Árpáddal meg a kazárokkal együtt jött át a verecke szoroson?

„frenkekkel” szemben, azt csak ő tudja...

Vagy nem volt-e „frenk” Disraeli, lord Beaconsfield? És Montefiore, minden idők legnemesebb zsidó stadlana...

Nincs szebb zsidó törzs Izráelben, mint a témoniai. Nemcsak térben, de időben is nagyon messziről érkeztek ide a témoniaiak...

A „fehér” ember, ha azt hiszi magáról, hogy „fehér”, mindenütt megrontja a „színeseket”...

Anatol France, a pinguinnek születésű megrója, hogyan csodálkozik Pamfucius atya, hogy pinguinek úgy gyűlölik a szomszéd népet...

Lám a legendoribóbb könyvhobogarat az oroszok svábogárnak hívták. A svábok pedig ruszinak, orosz bogárnak...

Es minden nemzetek, ha valami csufat, vagy gonosz akartak mondani, azt mondták, hogy zsidó...

Fiatl, szimpatikus, magyarországi születésű övezgyasszony, modern, nagy szálloda tulajdonosa, megismerkedne házasság céljából rokonszenves, komoly, magyarul beszélő férfivel.

ICHUD HALEVAVOT házasságközvetítő iroda, vezető: ALIZA. Tel-Aviv, Petách-Tikva út 38. sz., Tachana Merkázitnál, Bét Hadarral szemben D. o. 12-2, d. u. 6-9-ig.

AZONNAL KIADÓ T E R E M ESETLEG LAKAS IS. Felvilágosítás: Marcuscu Tel Aviv, Rabbi Akiba u. 3 (11-17 óra között.)

A budapesti „Torat Emet” iskola

volt növendékeit a több oldalról megnyilvánult érdeklődés folytán felkérjük, hogy multbeli kapcsolataink felújítása és megszilárdítása végett szíveskedjenek nevüket és lakcímüket mielőbb bejelenteni:

Ganzfried Salom paplanüzletben, T.-A., King George 30

Table with furniture prices: Lakol bútor már nem érdekes! EUROPAI ÉS LUXUS-BÚTOROK ARJEGYZEKE: Kombinált furniros szekrény 175.- font, Kombinált furniros szekrény 220.-, Furniros, 3 ajtós külföldi szekrény 170.-, Luxus, 3 ajtós szekrény, tükrökkel 135.-, Luxus, 4 ajtós szekrény, tükrökkel 140.-, 4 párnázott szék, asztal, üveglappal 125.-, Büffek, 55-70-75, európai 125.-, Rádióasztal, 14.-, szekrény 24.-, Külföldi és belföldi rekamiék nagy választékban. Fotelek 28-50-70 font.

„Domus” JERUZSALEM, Julian u. 3. Telefon 2197. Máltanyrodával szemben.

HAZASSÁG 32 EVES MERNOK lakással, feleségül venne intelligens lányt. 29 EVES ELEKTROTECHNIKUS, jó jövedelemmel, megismerkedne házasság céljából fiatal lánnyal. TOBB TURISTA előjegyzésben. „INTIM” Iroda, TEL-AVIV, RASI-UTCA 42 (2-3, 7-9.)

Bucharin szelleme győzött? A hét görbe tükre

Rajzolta: ZEEV

Írta: ZEEV LAQUEUR

Ma már kétségtelen, hogy a népi demokrácia országában fontos, mélyreható változások mennek végbe. Amikor a kelet-német kormány az új „liberális” vonal bevezetését jelentette be, még nem volt bizonyosság arra, hogy a szovjet stratégia kezdettől fogva megkülönböztetett szerepet szánt ennek az országnak. A magyarországi fordulat után azonban világos, hogy megindult a jégzajlás és általános változás előtt állunk: Magyarországot követni fogja Lengyelország, Románia, Bulgária és Csehszlovákia, s ha a kis Albánia kénsí is fog, kétségtelen, hogy nem sokára ő is a nagyok után fog kullogni. A budapesti rá-

dió féltucat nyelven közvetítette az új miniszterelnök beszédét, így jutott el hozzánk a háború utáni korszak egyik legérdekesebb politikai dokumentuma. De mielőtt analizálnánk ezt az új politikai vonalat, rövid történelmi vizsgálatot kell tartanunk a valódi diagnózisával kapcsolatban. Könnyen lehetséges, hogy a kommunizmus — pontosan a Napoleon-kodex mintájára — hirtelen fogják, hogy „az apaság kutatása tilos!”, néha azonban jobb, ha figyelmen kívül hagyjuk ezeket a tilalmakat.

Az 1929-es győzelem

Nikolaj Bucharin, aki 1888-ban született, az októberi forradalom idején a kommunista vezetőség fiatalabb gárdájához tartozott. Lenin a következőket írta róla: „Véleményem szerint kettőjüket, — Bucharint és Pjatakovot — az új nemzedék legkiválóbb alakjainak kell tekinteni. Azt is figyelembe kell vennünk, hogy Bucharin nemcsak pártunk tekintélyes teoretikusa, de személyileg is öt tekintik a párt legnépszerűbb emberének.” (Az idézetet Sztálin „A jobboldali elhajlás a kommunista pártban” című munkájából vettük). Bucharin persze ugyanarra a sorsra jutott, mint Pjatakov és a párt többi kimagasló vezetője a Sztálin uralom alatt, s erre a témára felesleges is több szót vesztegetni. Bennünket most az 1929-es híres vita érdekelt, amely éppen e vizsgálatunk rendkívüli módon időszerű.

Ezzel a vitával kapcsolatban magától értetődőleg különbséget kell tennünk a hivatalos történelmi írás, illetve a karikatúra között és aközött ami akkor valóban megtörtént. A karikatúra körülbelül a következőképpen néz ki: Bucharin előnyben részesítette a kulákokat, a zsiros-parasztokat. Ellenkezett a földművelés kollektivizálását és a gyorsiramu iparosítást. Ha 1929-ben történetesen Bucharin vonala jutott volna diadalra, nem jöttek volna létre a kolhozok, sem pedig a nagyipar, amely a Hitler elleni háborúban Szovjetország győzelmét biztosította. Ez dióhéjban a hivatalos verzió.

Az igazság persze mérőföldes távolságra van ettől: Bucharin nem részesítette előnyben a kulákokat és nem ellenkezett sem a gyorsiramu iparosítást, sem a kollektivizációt. Feltételezhető, hogy Bucharin „lassu” útjeme 1941-ben sokkal erősebb ipart állított volna Orországot rendelkezésére, mint amilyen az volt, amelyet Sztálin teremtett meg. Tudott dolog ugyanis, hogy Sztálin eltulzott számokra alapuló célkitűzései rengeteg bajt zúdítottak az orosz népre és a harmincas évek nagy „tisztogatása” többet ártott Orországnak, mint a „lassu” fejlődés.

A hivatalos történelmet minden egyes pontjában meg lehet dönteni, mi azonban úgy hisszük, hogy ez felesleges munka; alapos okunk van ugyanis feltételezni, hogy Moszkvában rövidesen enélkül is általános revíziót fognak végrehajtani. Annál fontosabb tudni, valójában mit akart Bucharin? Milyen politikai vonalat vallott? Sztálin azon a véleményen volt, hogy a szocializmushoz való átmenetet a legszigorubb kényszereszközökkel kell végrehajtani, míg Bucharin azt vallotta, hogy mindaddig amíg a politikai hatalom a kommunizmus kezében van, a nagyipar és a kereskedelem pedig nacionalizálva van, ezt az átmenetet fokozatosan lehet realizálni: a nacionalizált, illetve szocializált rész felelőbrendűsége ki-

fejezésre fog jutni a szabad versenyben is. Ugyan az a helyzet a mezőgazdasággal kapcsolatban is: a cél a kolhoz, ezt a célt azonban nem erőszakkal, hanem meggyőző erővel kell elérni. Adjanak a meglévő kolhozoknak kitűnő felszerelést, megfelelő irányítást és hitelkamatot, biztosra vehető, hogy vonzóerejük nyomában meg fog nőni és a kulákok nem fogják birni velük a versenyt. A kolhozok felé irányított jelszó a következő kell, hogy legyen: gazdagodjatok meg! A meggazdagodás és a mezőgazdasági kooperatívák életszínvonalának emelése folytán a parasztság önmagát fogja feladni a kolhozok felé, ennek a konjunktúrának az államkincstár is hasznát fogja látni.

Ezek a véleménykülönbségek megmutatkoztak minden más területen is: úgy a nemzeti kérdéssel kapcsolatban, amelyben Bucharin sokkal liberálisabb álláspontot foglalt el, mint Sztálin, mint az egész rendszer jövőjét illetően. Sztálin nem látott semmi kifogást a rendőrállományban, míg Bucharin ellenezte azt és azt mondta, hogy a Sztálin-féle politika elkerülhetetlen következménye lesz az állandó jellegű rendőrállom.

Függő kihangsúlyoznunk,

Statisztikai teljesítmények

Nem érintettük a Kominintern ügyet, jóllehet kirívó véleménykülönbségek voltak Sztálin és Bucharin között ezen a téren is. Azok után, hogy a huszas évek végén Bucharint eltávolították a kormányzattól, a vonal Sztálin oldalára lendült és az egész vita, amely „jobboldali letérés” néven ismeretes, a történelem birodalmába vonult be. 1948-ban, Tito kiválása után, sokat beszéltek Tito „jobboldali politikájáról. Az egyik szerző (H. P. Armstrong) az új Jogszáviáról szóló könyvében egész elméletét arra építi fel, hogy Bucharin hatása jutott érvényre a jugoszláv ügyek kialakulásában. Tito azonban nem volt bucharinista és csak 2 évvel a szakadás után, amikor kénytelen volt önálló politikát folytatni, közeledett egyre jobban az ugynevezett jobboldali politika felé. Ezt pedig nem azért tette, mert közben elővasta Bucharin, Rikov, vagy Tomskij műveit, hanem azért, mert a logika és a valóság taszította őt afelé az irány felé éppen úgy, ahogy ma Szovjetország urait is afelé az irány felé sodorja.

Vajon mi idézte elő a nagy fordulatot Magyarországon? A magyar ipar 1952-ben 22 százalékkal többet termelt, mint az előző évben (az 1953-as adatok még nincsenek birtokunkban, de minden valószínűség szerint nem állott be változás ezen a téren). A széntermelés 23, a petróleum 18, az acél 15, a villany 20 és a bauxit 60 százalékkal emelkedett. Ugyanez az arány a többi termelési ágakban is. A nehézipar teremtett 100,7 százalékkal teljesítették, míg a könnyűipar 101 százalékkal. Gerő Ernő legutóbbi, évi jelentése szerint elhatározták, hogy 1953-ban az ipari termelés

hogy a Sztálin és a Bucharin közötti véleménykülönbség lényege nem az volt, hogy míg az egyik a lehető leggyorsabban akarta elérni a szocializmust, addig a másik a hosszabb, sokkal lassabb utat választotta, mert visszaretent az erőszak alkalmazásától. Ilyen alternatíva egyáltalán nem létezett, mert Sztálin vonala csakis totalitárius rendszerhez vezetett, de semmiképpen sem a szocializmushoz. Nem tudjuk, vajjon a Bucharin-féle vonal hová vezetne volna Orországot, alapos okunk van azonban feltételezni, hogy ha abban a kritikus évben Sztálin nem győzte volna le Bucharint, a világ ma sokkal kényelmesebb és kellemesebb volna, Kelet és Nyugaton egyaránt. Bucharin mellett állottak annak a korszaknak összes gazdasági szakértői, a „vörös professzorok”, a nagy teoretikusok. Vizsont Sztálinnak rendelkezésére állott az óriási bürokratikus gépezet és ezalkalmmal is a gépezet győzelmeskedett az ideológia felett.

Itt csak a gazdasági problémát érintettük, jóllehet más ügyekben is voltak nézeteltérések: míg a geográfai származású Sztálin a kisebbségek ruszifikálásáért kardoskodott, addig Bucharin a népkisebbség köztársaságainak nagyobb fokú függetlenségét követelt. Bucharin és elvbarátai szocialista és demokratikus vonal mellett kardoskodtak, míg Sztálin a kis elitől szóló világ szemléletét fejtette, melynek az a lényege, hogy a kis csoport „fentről lefele” csinálgja meg a forradalmat, rákényszeríti akaratát a munkásokra, a kommunista pártra és az egész népre, s saját belátása szerint — saját társadalmi eszményei szerint — építi fel új társadalmát. Az eredmények ismertek: Sztálin 1929-es győzelmétől egyenes vonal vezet az „orvosok összeküvése” 1952-ben.

további 16 százalékkal fogják növelni.

Felmerül tehát a kérdés: ha tényleg olyan jó volt, akkor miért volt olyan rossz? Magyarországot valóban elmaradt volna a többi népi demokráciák mögött? A kérdés teljesen negatív. Az 1952-es évi ipari termelés túlhaladta az előző évi eredményt Bulgáriában, Lengyelországban és Csehszlovákiában majdnem 20 százalékkal, Kelet-Németországban 18 százalékkal, s csupán Romániában volt a magyarországihoz hasonló előrehaladás. De ez a tény maga sem adja meg a tiszta képet, mert Románia ipari előretörése főleg a petroleumpar fejlesztésével magyarázható, amely azelőtt meglehetősen el volt hanyagolva s amely ezenfelül nem is annyira román, mint inkább szovjet-ipar. Általában azonban megállapítható, hogy Magyarországot nem maradt el a többi népi demokrácia országok mögött, hanem azoknak az élén állott. Különböző gazdasági ágakban, így például a széntermelésben, Magyarországot volt az egyetlen, amely teljesítette a tervet.

A mezőgazdaságban körülbelül ugyanez volt a helyzet. Az ugynevezett szocialista szektor (vagyis a kolhozok és az állami kezelésben lévő tanyák) aránya 1952-ben körülbelül száz százalékkal haladta túl az előző évet: 1952 végén az ország összes megművelhető területeinek 37 százaléka volt a kolhozok kezében, míg az év elején ez

az arány csak 17 százalékot mutatott. Egyetlen más népi demokráciában sem értek el ilyen nagy haladást: Lengyelországban és Kelet-Németországban az arány változatlan maradt, Romániában 13 százalékról 19-re, míg Csehszlovákiában 20-ról 40 százalékra emelkedett. Sőt mi több: a magyar nemzetgazdaság helyzetéről szóló évi jelentések szerint ezt a csendes forradalmat nem kísérték gazdasági megrázkódtatások. Az 1952-es évben a cukorfogyasztás 24, a vaj 44, a tojás 21, míg a zsiradék 46 százalékkal emelkedett az előző évvel szemben. Ez az ország valóban földi paradicsom: egyetlen év leforgása alatt a munkásság reális bére tíz százalékkal emelkedett!

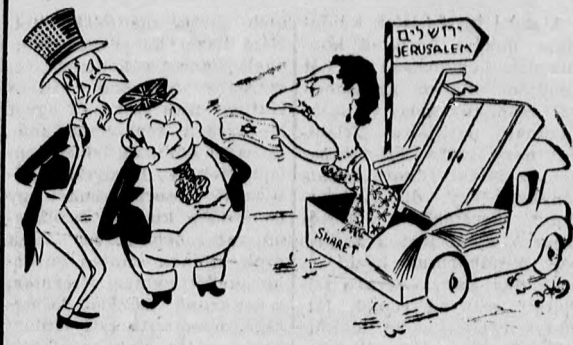
Ha tehát ez a helyzet, vajjon miért állították le hirtelen ezt a győzelmi hadjáratot? Az eddig elért nagyszerű eredmények azt követelték volna, hogy további erőfeszítéseket tegyenek ugyanabban az irányban. Miért nem tették ezt? Miért jelentette ki most Nagy Imre meglehetősen udvariatlan formában, hogy a Rákosi kormány téves és ártalmas volt? Miért kell hirtelenül korlátozni a nehézipar fejlesztését, miért kell lemondani a kollektivizációról (és a kiskereskedelem nacionalizálásáról is) ahelyett, hogy folytatnák a régi politikát?

A válasz igen egyszerű: azok az eredmények, amelyeket Magyarországon (mint a többi népi demokrácia országban) realizáltak, nagy mértékben látszat-eredmények voltak. A számokban sok volt a hamisítás, s ami még ennél is fontosabb, a mennyiség a minőség rovására ment, vagyis a hangsúly nem a minőségen volt, hanem a nagy számokon, úgyhogy teljesen mellékes volt, hogy a végén ez a produktum használható-e, vagy sem. A munkabérek emelkedése is ügylészlik inkább nominális volt, mint reális, ami azt jelenti, hogy a bérek emelkedtek ugyan, de ugyanakkor az árak is emelkedtek. Ami pedig a parasztság jövedelmét illeti, tudott dolog, hogy az elmúlt két évben ezek a bevételek csökkentek. Ez is volt a magyar kormány célja, 1951-ben, amikor stabilizálta az árakat, amennyiben az ipari termékek árát felemelte, de a parasztságra rótt beszolgáltatások ellenértéke vagyis a gazdasági termékek ára változatlan maradt.

A lengyel és csehszlovák kormányok Magyarországot nyomdokain haladtak, amennyiben ők is kísérletet tettek a parasztság jövedelmének korlátozására. Magyarországon azonban ezt az intézkedést elemi csapás kísérte, 1952-ben ugyanis aszály pusztította el a termés legnagyobb részét és a katasztrófa méretei olyan súlyosak voltak, hogy Magyarország, amely örök időktől fogva Európa élektárának számított, kénytelen volt Orországhoz fordulni buzáért. Mindez odavezetett, hogy a parasztság úgy a kolhozokban, mint a magán-gazdaságokban elszegényedett.

Az elmondottakból tehát az tűnik ki, hogy a gazdasági helyzet még abban a népi demokráciában sem volt rendezhető, amely különben minden tekintetben túlszárnyalta a többieket. Az utóbbi fordulatot mégsem lehet tisztára gazdasági okokkal megmagyarázni, mert hiszen sok-sok évvel ezelőtt Orországon sem volt külön a helyzet és lényegében ma sem külön. Csak az a fontos, hogy az erőszak alkalmazása hatásos, célravezető legyen, s hogy a rend-

A külügyminisztérium Jeruzsálemba költözött, a követségek Tel-Avivban maradtak...

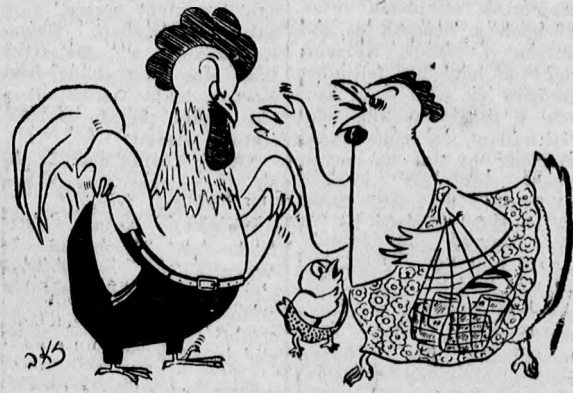
Sárét: — Aki szeret, követ...

Parókás, fejkendős asszonyok harcos demonstrációt rendeztek Jeruzsálemben

— Most már beláthatja, hogy ezeknek az asszonyoknak nincs szükségük katonai kiképzésre...

Szigorú rendelet tiltja meg az állatoknak kenyérral való etetését...

— ...hát van neked fogalmad arról, mibe kerül ma a kenyér feketén?!

őség gondoskodjék arról, hogy a lakosság körében du- ló elkecseregés ne robbanjon ki nyílt formában. Es ha most mégis a fékre tették a kezüket és lelassították a tempót, ha mégis úgy határoztak, hogy a mezőgazdaság és a kereskedelem fejlődését hét esztendővel dobják vissza, világos, hogy annak nem gazdasági, hanem politikai okai vannak.

Ezek a politikai megfontolások szerves részét képezik az új politikának, melynek körvonalai most kezdődnek kibontakozni. Sztálin örökösei — vagy legalábbis a köztük lévő döntő frakció — mindent elkövetnek a szocializmus felszámolására. Mindaddig egyetlen lépés sem történt a „népek atyjá” emlékének megőrkítésére és hónapok óta egyáltalán nem idézik műveit és mondásait. Ugylátszik, hogy már félnek. Csak távoli országok kommunista vezetői, (mint például a párt izraeli főtákkára) beszélnek még „szénaiális alkotásairól” és hasonlókrol, de valószínű, hogy a közeljövőben ők is hozzá fognak igazodni az új helyzethez. Kiebben, Rigában és Kiseneben felszámolták Sztálin ruszifikációs mozgalmát, s olyan is akadt már, aki az elhunyt vezér „fasizta” hajlamaira mert célozni és körtönfalazva ugyan, de rámutatott arra a személyi kultuszra, amit Sztálin épített ki maga körül. S ha a Pravda azt írja, hogy „új korszak kezdődött”, meg hogy „az utóbbi hónapokban a béke reménye születte meg”, akkor önna-

tés, hogy az a remény csak azután szülehetett meg, hogy Sztálin lehunyt a szemeit. Mert ha ez a népezer még néhány évig uralmon maradt volna, úgy Orországot a legnagyobb katasztrófába sodorja: vagy támadó háborút indított volna a Nyugat ellen, vagy precedens nélküli belső tisztogatást hajtott volna végre. Ugylátszik, hogy halála előtt Sztálin már hozzáfogott ennek a tisztogatásnak az előkészítéséhez. Sztálin egész politikája az erőszak elvén alapult. Minden további lépés csak fokozta volna a belső feszültséget — úgy nemzetiségi, mint társadalmi vonatkozásban — ennek elfojtására pedig még nagyobb erőszak alkalmazása lett volna szükséges.

Sztálin örökösei nyilván meggyőződtek arról, hogy ez a politika fatális eredményekre fog vezetni, ezért nyomban hozzáfogtak ahhoz, hogy megjavítsák azt, ami még megjavítható. Ez tehát az új „liberális” politikai vonal alapja, amely most kifejezésre jut a kelet-európai országokban is. Ez a liberalizmus igen szűk határok között, mozog, mert alapja nyers politikai hatalom. Mindaddig, amíg a ha-

(A cikk vége a 9-ik oldalon)

SZERSZÁM

Magyarajku iparosok és kiskereskedők figyelmébe!

TEL-AVIV, JAFFA UT 44. SZÁM ALATT

szerszám és műszaki üzlet nyílt:

"תורה" cég, BLOBSTEIN és WEINBERGER

NATANJA ÉS KÖRNYEKE, FIGYELEM!

Megnyílt férfi-, női-, gyermek-

kalap- és sapkaszalon

Hérei u. 20. új passzáz-meg-

Pontos kitűzések, órák, smink.

Budapest - B. Könyv - Nemzet.

A rehovoti Kaplan-kórház

Uj egészségügyi központ az ország déli részében

Tel-Aviv. (Az Uj Kelet tudósítójától). - „A mennyiség kultusza a Kupát Cholimban” - ezt a címet adta a Háárec riportere a Kupát Cholimról írott cikksorozatának és őszintén szólva a cím és az ezt követő kritikának egy része valóban jellemző a Kupát Cholim mai állapotára. A Háárec megállapítja, hogy az ország legnagyobb egészségügyi intézményében csak a nagy számokat látják és nincsenek tekintettel az intézet elburjánzott bürokráciájának utvesztőjében vergődő betege, valóban talált, ami az ambulanciákat illeti, de távolról sem annyira jellemző a Kupát Cholim kórházaira.

A csütörtökön felavatásra kerülő új rehovoti 300 ággyas kórház, amelyet Eliezer Káplánról neveztek el, lesz talán az első nagy közegészségügyi intézményünk, amelynek megtervezésénél és kivitelezésénél messzeelőzően figyelembe vették a beteg, az egyén szükségleteit és ennek minden más szempontot alárendeltek.

Szükség volt-e az új kórházra?

A közvélemény „szaglós” - igei kifinomult az utóbbi időben. A sajtó, világnézetre való tekintet nélkül - „árgus szemmel” figyeli az új intézményeket és rendszerint felvetődik a kérdés, hogy szükség volt-e az új épültre vagy sem? Így volt ez a Híztadrut Arlosoroff-uti palotájával, valamint a Hítkáldut Háikárimnak a Kirja közelében, 600 ezer font költséggel épülő új székházával kapcsolatosan is. Hogy mennyire megvalósulnak a vélemények az új közintézményekkel kapcsolatban, jellemző, hogy a Híztadrut székházának felavatásánál éppen maga Dávid Ben Gurion jelentette ki, hogy „ha megmaradt volna a Híztadrut vezetőségi tagja, bizonyára nem építették volna fel ezt a házat, hacsak nem döntöttek volna ellenem demokratikus formák között, de akkor is kitartottam volna a véleményem mellett.”

Valószínű, hogy a közvélemény kifinomult érzéke a gazdasági helyzettel, a deflációs pénztelenséggel és a munkanélküliséggel magyarázható. Ma, minden „szemet szúr”, szemben az inflációval, amikor a közvélemény természetesen tartotta, hogy igyekeznünk kell, hogy hamarabb megszabadulni pénzünkől, hogy maradjon értéke fektetésük azt be...

A Káplán-kórház impozáns méreteinél és luxuskivitelénél fogva sem fogja elkerülni ezt a vitát, annál is inkább mert közudománus, hogy az egészségügyi minisztérium mennyire helyteleníti a Kupát Cholim terjeszkedését. Az egészségügyi kormányzatban tevékenykedők, pártállásra való tekintet nélkül azt a nézetet vallják, hogy a Kupát Cholim olyan feladatokat vállal magára, amelyek tulajdonképpen az állam feladata és szinte versenyt támaszt az egészségügyi minisztériumnak. Ezt a véleményt nem a Káplán-kórházról kapcsolatosan hangoztatták először, hanem már a Kfar Szabán épülő új, 400 ággyas tüdőkörház körül is elkecseregett viták folytak és olyan

emberek, akik évtizedeken át harmónikus munkáért együtt, elkecseregett ellenfelekké váltak.

Hogy a sajtó még nem fedezte fel a Káplán-kórházat, ez azzal magyarázható, hogy az országtól nem látni az épülő gyógyászati centrumot és a kórház területéről sem látni az országot. Egyszóval a Káplán-kórház „ügyesen lapul” - ami a tervezők gondos munkájának eredménye - de még a héten lénytelen lesz felfedni „inkognitóját”, mert országvilág előtt, ünnepélyes keretek között fogják átadni rendeltetésének...

Az új egészségügyi központ

Ha nem az úttest szegélyén elhelyezett cégtábla, észre sem vennénk, hogy megérkeztünk. Az országtól - mint már említettük - egyáltalán nem látni, hogy mit építettek itt 2 éven keresztül 160 dunám területen. Viszont a kórház területéről sem látni mást, mint zöldellő narancsokat, a távolban kéklik hegyeket, a szelid délvízi dombokat és a láthatárt szegélyező eukaliptuszokat. A Kupát Cholim igazgatója szerint a betegek nyugalma szempontjából elsőrendű fontossággal bír, hogy az országot forgalmas látványa ne zavarja őket. Ugy a kórtermekből, mint az eléjük épített tágas erkélyekről csakis a szelid tájképet látható és ebben gyönyörködhetik a szemlélő.

Kiderül az is, hogy azért esett a választás Rehovotra, mert a Kupát Cholimnak már van az Émekben (Afulán) nagy központi kórháza, ugyancsak a tengerparti sávon (Belinson), de a délvízióknál, amely most a kolonizáció célpontja, még nincs egyetlen valamire való kórháza sem. A Káplán-kórház tehát 300 ággyával a Negev településeit fogja szolgálni, számukra épült elsősorban. Muszáj volt kórházat város közelében építeni, mert az intézetnek 300 tagu személyzetre, sok iparosra, és ellátó kereskedőre lesz majd szüksége, akiket csakis város közelében lehet elérni.

Mi jobb: blokk, vagy pavilon?

A nagy kórházépítők szerinte a világon mind a mai napig vitatkoznak afelől, hogy melyik az előnyösebb kórház-építés, a nagy tömb, vagy pedig a pavilon? Azt már eldöntötték, hogy a tömbépítkezés olcsóbb, viszont a „cottage” kellemesebb a beteg számára. A Káplán-kórház körül is sokáig vitatkoztak, míg végül is a beteg javára döntöttek. Mondják, hogy a megboldogult Káplán, volt pénzügyminiszter döntötte el a vitát, akiről halála után a kórházat elnevezték.

A betegosztályok számára öt pavillont építettek. Modern pavilonokat, műtőket, gazdasági épületeket, külön ebédlőtermet a személyzetnek, tágas felvételi irodát, büffét a beteglátogatók számára és ambulanciát, a környék bejáró betegei részére. Talán kis túlzás is, hogy a kórházat személyzeti lakásokkal is ellátták, ahol még kiegészítő gazdaságiakat is lehet létesíteni. Viszont az igazgatóság szerint ezek a lakások „odakotik” majd a személyzetet az intézethez...

Maximális gondoskodás történt az épület megtervezésénél a beteg fizikai és lelki nyugalmának biztosítására. Példának okáért, az új betegeket a felvételi irodából, vagy az elsősegélyre-szolgálót, belső utakon szállítják, úgyhogy a kórház többi betegre észre sem veszik, hogy mi történik odakünn. A kórtermek frontja délre fekszik így észak-déli szellőzést kapnak. Télen napfény éri a kórtermet, nyáron pedig széles teraszok védik a nap elől.

A pavilonok nem állnak egyenes sorban, hanem mind külön-külön, frontjuk sem egyenes, hanem kifelé ível, így elérték azt, hogy egyik betegosztály lakói nem is tudnak a másik létezéséről, sőt egyik teraszról át sem lehet látni a szomszédos teraszra és így csak a tájat látják.

Az osztályok

Minden pavilonban egy-egy osztályt helyeztek el 44 ággyal. Az osztályt „ét részre” oszlík, ezzel a beosztással: Egy egyággyas szoba, két háromággyas, egy hatággyas és egy kilencággyas. A kórház bel-, sebészeti, urológiai és szülészeti osztályval rendelkezik. Súlyt helyeztek arra is, hogy a folyosók menőiről rövidbe legyenek. Az orvos és ápolónő egyaránt irányzik a hosszú folyosóktól, a tervezésnél tekintettel voltak erre és sikerült „a hosszú folyosók átkát” kiküszöbölni.

A három műtőszobát a legmodernebb eszközökkel szerelték fel. Két műtő között helyezték el a bemoskodót és a sterilizálóit, a harmadik műtőszobát pedig teljesen különleges ortopediai műtét céljára rendezték be. Egy másik utjára az, hogy külön „ébredőszobát” rendeztek be a műtők mellett. Az operáció után a beteg itt hosszabb időt tölthet anélkül, hogy át kellene szállítani az osztályra. Ez lényegesen megkönnyíti az orvosi felügyeletet, amelyet az operált beteg igényel.

A szülészeti is a legmodernebb eszközökkel szerelték fel. Egy nyolcággyas szoba a szülönők „fogadására”, a különleges esetek számára pedig külön szülőszoba és műtő áll rendelkezésre.

A röntgenlaboratóriumban három röntgenkészüléket helyeztek el, az összes mellékfelszereléssel. Külön szobát rendeztek be az orvosok számára, a röntgenfelvétellek tanulmányozására. A sterilizálást, az egész kórház részére összpontosítva végzik. A vérátömlesztéseket a legmodernebb, úgynevezett „Fenwal” módszerrel végzik.

Az egyes osztályok között a személyzet zárt folyosókon és alagutakon át közlekedik.

Konyha ezer ember számára

A kórházat természetesen általános és külön diétakonyhával szerelték fel, amelyekben feltalálható a technika minden legutóbbi vívmánya. A személyzeti étteremben speciális elrendezések lehetővé tették, hogy mindenki saját magát kiszolgálja. Ez meggyorsítja az étkezést és személyzetet takarítanak meg vele. A konyhák közelében helyezték el a hűtőházakat és a gőzfejlesztő kazánokat, amelyek melegvizet és központi fűtést biztosítanak az egész kórház számára, továbbá energiát a főzéshez.

Külön épület áll a dolgozóknak rendelkezésére, ahol pihenő és társalgó szobák, tussfülkék és falbaépített garderozszekrények biztosítják a kényelmüket.

Itt is, akárcsak a „Belinson” kórházban ápolónők képző- és csecsemőgondozóiskolát nyitnak.

Egy elfelejtett cionistavezér halálzási évfordulója

Harminc évvel ezelőtt halt meg dr. Alexander Marmorek professor, Herzl barátja és segítőtársa

Támuz hónapja szomorú idő galuti zsidó történelmünkben. Herzl is ebben a hónapban vesztettük el. És Herzl legjobb barátja és leg-hűségesebb munkatársa, tanácsadója, dr. Alexander Marmorek, a Sorbonne volt tanára, a világhírű bakteriológus, szintén támuz havában, harminc évvel ezelőtt halt meg.

„Hákol taluj b'mázál” - mondja egy zsidó mondás. Gyakran emlegetik a cionizmusban szerepet játszott emberek neveit, de aránylag ritkán lehet hallani Marmorek professzor nevét Herzl fellépésével kapcsolatban, holott Nordau mellett ő volt az, aki a cionista gondolat megvalósításának első perctől kezdve nevének és egész egyéniségének teljes latbavevésével Herzl mellé állt, vezető szerepet játszott és mindvégig tevékeny részt vett a mozgalomban. Amikor Herzl legjobb barátai, írók, publicisták, politikusok össze társultak „örült”-nek nevezték a Judenstaat megjelentése után, kétségbeesve Marmorek professzort kereste fel. Marmorek átölelte Herzl és azt mondta neki, hogy eszméjét nem örültséggel, hanem az utolsó évszázadok legdinamikusabb zsidó gondolatának tartja. És teljes támogatással, rögzítve Herzlét. Ez volt az első bátorító szó a sok „miessmacholás” után, amire aztán Nordau biztatása jelentékenyen hozzájárult. Nagyon könnyen lehet, hogy bármennyire is fűtötte a gondolat Herzl, elcsúszdott volna ilyen előke-lhelyekről jövő biztatás nélkül. Tudni kell ugyanis, hogy Herzl cionista fellépése idején Bécsben neves íróknak és újságíróknak ismerték, de nem volt világhírű, amire pedig szükség volt, ha valaki világmegszállást akar indítani. Különösen szükség volt arra, ha valaki akkor, az egész földgömb szétszórt és még hozzá a vég-lőleg asszimilált zsidóságot akarta zsidó nemzeti zászló alá tömöríteni.

Akkor Párizs volt Európa központja. Világpolitikai, vagy egyéb internacionális mozgalom alig indulhatott el a siker reményével máshonnan, mint Párizsból. Marmorek és Nordau, két párizsi világhírű név, tehát kapóra jött Herzlnek és pedig annál inkább, mert a Párizsban élő ember jobban látta és figyelhette, hogy ki és hogyan fonogátja a világpolitika cseliszövényes szálait. És Marmorek professzor ki-válóan alkalmas volt erre. Angliában nagyon ismeretesek a „Who's who?” könyvek, amelyek a közéletben szerepet játszó emberekre vonatkozó személyes adatokat és azoknak tudományos társadalmi, vagy politikai téren való tevékenységét tartalmaznak. Nos hát Marmorek professzor élő „Who's who?” volt. Nem volt az európai közéletben olyan nagyobb szerepet játszó ember, akinek életrajzát ő nem ismert volna. A beható jellemkép pedig, amit az ilyen emberekről festett, portré volt, a szó legjobb értelmében.

Marmorek professzor Temesvárt teljesített katonai szolgálatot az első világháború alatt. Hálaes le-szek egész életében a Gondviselésnek azért, hogy én is ugyanott katonaszerzés-ségi szolgálatot teljesíthettem, hogy így nekem is megadott a szerencse, hogy ezt a nagyszerű egyéniséget közelről élvezhettem.

Marmorek öt évvel volt fiatalabb Herzlnél. Herzlhez hasonlóan, ő a bécsi egyetem végzett. Ott kezdett orvosi gyakorlatot is folytatni, de azután Párizsba költözött, ahol több fontos szö-rum feltalálásával tette ne-vét ismertté, különösen a sariach, tifusz és a tuberkulózis elleni szérumokkal. Emlekszem éppen egy temesvári esetre, amikor egy

Irta: Dr. Tomaschoff Baruch

őreg ur, jó ismerősünk, életveszélyes orbáncban szenvedett. Temesvárt nem lehetett kapni „Marmorek szérumot”, hát sürgősen Pestre utazott valaki. Elhozta a szérumot és az öreg úr meggyógyult. Az első világháború idején, Franciaországban, minden katonát Marmorek-féle tuberkulózis elleni szérummal oltottak be, aminek preventív hatást tulajdonítottak.

Ilyen munka közepette találta Marmoreket, az osztrák állampolgárt, Párizsban az első világháború kitörése. A francia kormány a német, osztrák és magyar állampolgárokat vagy kiutasította, vagy internálta.

Marmoreknek felajánlotta, hogy felveheti a francia állampolgárságot - és maradhat, ellenkező esetben el kell hagynia az országot és azonnal vagyonát el fogják kobozni! Marmorek az utóbbit választotta. Jelentékeny vagyona elveszett, ő maga pedig elhagyta Franciaországot - és mint jó állampolgárhoz illik, Bécsben jelentkezett katonai szolgálatra.

Bécsből Marmoreket Temesvárra vezényelték. A szerb harctéről, a Balkán-országoktól nem messze, az volt a feladata, hogy megakadályozza a különböző infekciós betegségek behurcolását a monarchiába. Ennek Marmorek sikeresen eleget tett. Egyébként azonban gyanus szemmel néztek a párizsi ellenséges atmoszférából jött Marmoreket és ezért a háború végéig alacsony katonai rangban, hadnagyi rangban hagyták. Mégis a temesvári kommandantúra nagy megbecsüléssel viseltette a nagyevű tudóssal szemben. Marmorek például kijelentette, hogy ő nem kíván egyenruhát viselni. Szemét is hunytak elől és ő volt az egyetlen tiszt az osztrák-magyar hadseregben, aki civilben járt mindvégig.

Amikor Marmorek Temesvárra került, mi az ottani katonai szolgálatot teljesítő cionisták, valahogyan nem hallottunk semmit a neves cionista vezér érkezéséről, holott feleségével, dr. Marmorek Ráchellel együtt érkezett, aki szintén cionista volt Herzl fellépése óta. Felesége is orvos volt és szintén katonai kórházban teljesített szolgálatot Temesvárt. Talán el telt volna bizonyos idő, amíg megtudtuk volna, hogy Marmorek ott van, ha jó barátunk, dr. Jordán (Járdén) Viktor, most már régan jeruzsálemi orvos, aki ugyancsak Temesvárra beosztott katonaszerzési irodát meg nem üti a kollégáitól hallott új név: „dr. Marmorek”.

Nem megyek én ma vascsoráni, amíg ki nem katonátom, hogy milyen „dr. Marmorek” lehet az - mondotta és addig szalutált, amilyen feszesen csak tudott, egyik magas katonaszerzési irodából a másikba, amíg ki nem kutatta a címet.

Boldogemlékű Vermes Ernő, a cionista helyicsoport lelkes és harcos elnöke, akinek a mi Platzkommandantunknak neveztek, azután vette a jó hírt hozzám és a többi néhány aktív cionistához. Azután minden áldott szerdát este találkoztunk Marmorekkel, a Lloyd-kávéház egyik asztala törzsasztalunk lett. Ott hallgattuk a professzort két éven át.

Es azután megkezdte a cionista munkát, az ütőkártyával a kezünkben, hogy „Marmorek professzor fog beszélni”. Nem is kért engedélyt a katonai hatóságoktól. Temesvár a legasszimiláltabb magyar-zsidó városok egyike volt, de a cionizmus mindjobban terjedt. Héber gán-jeládimot létesítettünk, melynek vezetésére Budapestről óvónót hívtunk. Énnél jómagam is vettem héber órákat. Aztán az az

óvónó - melleleg szólva - feleségem lett. Végül Zsidó Nemzeti Tanácsot és zsidó gimnáziumot létesítettek Temesváron. Dr. Marmorek Ráchel szintén nem maradt tétlen. Az egyik előadásában azt magyarázta, hogy miért neveli a biblia Mirjámot „hánevianak”. Mert Mirjám volt az első zsidó nő, aki a néket is a szabadság himnuszára és táncra, dalra tanította, hogy így megértsék a szabadság gondolatát, a nemzet és a zsidó nő jövőjének szempontjából. - volt a válasza.

Herzl halála után Marmorek hivatásának tekintette, hogy - főleg Weizmannal szemben - a zsidó állami gondolatát ébren tartsa. Attól félt ugyanis, hogy Herzl profétai álmát „Kolonizációs-Gesellschaft”-tá fogják lesüllyeszteni. Marmorek dr. volt az első, aki a Balfour-deklarációra azt mondta, hogy sovánny és politikai előrelátás nélkül elfogadott „privátlevél” Rotschildhoz. Lehet, hogy ha Weizmann modern „stábilán”-politika helyett Nordau és Marmorek tanácsát hallgatta volna meg és az angol asszimilán-sok keresztet mozgatva való-jogát, akkor az angol kormány, amely már közel állt a zsidó állam gondolatához, attól nem zárkozott volna el - politikai rezonáns. Akkor talán a lagymatag Balfour-deklaráció helyett Anglia és a zsidó nép között pontosan kidolgozott szerződés jött volna létre.

Akkor nem volt semmiféle ellenkezés arab részről sem. Marmorek 1917 novemberében Temesvárt, előre kijelentette előttünk, hogy Weizmann nem volt „eléggé politikai” a Balfour-deklaráció körül. És Weizmann ezt a „Trial and Error”-jában („Kísérlet és Tévedés”) a sorok között be is látta.

Két hónappal ezelőtt, Angliából visszajövet Párizsban kiszálltam, hogy dr. Marmorek Ráchelt, a 80 éven felüli matronát, még egyszer életben láthassam. Láthatólag örült, mikor temesvári közös, régi és szép élményeket elevenítettünk fel. Elmondta, hogy 1897-ben találkozott Herzllel. Ő, az orosz-zsidó lány lelkesen hallgatott Herzl és ő volt az első női delegátus Herzl listáján az első bázei kongresszuson. Csak az Uganda-vitában szavazott Herzl ellen és könnyel a szemében kérlete-öt, hogy örökre vessen el a tervet.

Azt is elmondta, hogy dr. Marmorek utolsó tudományos tevékenysége a tuberkulózis elleni harc volt és érezte, hogy az eredményhez közel is volt már. Az volt a terve, hogy ha a szérumot felfedezi, azt a cionista szervezetnek átadja, hogy a tárlalmányt a mozgalom anyagilag értékesíttesse.

A Sors másképpen döntött. Marmorek professzor ezt a vágyát nem érte meg. Utolsó kívánsága volt, koporsóját úgy készítsék el, hogy azt a sírból egyszerűen ki lehessen emelni és Erec Jissráelbe vigyék azt át.

A cionista szervezet és Izrael kötelessége, hogy a cionista kongresszusok alelnökének, Herzl legműködésebb munkatársának tetemét is mielőbb idehozzák.

Es talán dr. Marmorek hű kívánsága, hogy itt élhesse utolsó éveit, szintén meg fog valósulni.

15 tonf készpénz, a többi részletfizetés „LEVIT” jogszokrony modern „frigidair”-modell, bárral.

Rabel, T.A., Rotschild 31. Allenby sarok, 3. szoba. Tel. 4076

Az első magyar származású izraeli író héber színpadon

KISHONT FERENC tragikomédiája:

Akinek tolják a szekerét

Bemutatja a Habima שמואל הורר לבניו címmel.

Megjont könyv alakban, az

ALEXANDER Rt. kiadásában

Elérhető minden kioszkban. Ára 600 pruta

Szent Johanna kérdőjellel Pinchasz Gadol munkát keres

Irta: SAUBER-MIHAJLOVIC SÁNDOR

Képzeld el, mit szólnának a magyarok ahhoz, ha valaki bizonyítékokkal alátámasztva kijelentené, hogy Petőfi Sándor nem a kiskőrösi Petrovics mészáros fia volt, hanem az egyik Eszterházy hercege és a legnagyobb magyar lírai költő nem esett el a segesvári csatában, hanem édes családapaként lehetne ki lélekét megelgyülésben. Ugyanazt a megdöbbentést, — a nemzeti hagyomány egyik főpillérének ingadozását kell érezni azok a franciák, akik kezükbe veszik Jean Grimod párizsi történésznek nemrég megjelent könyvét, melynek címe egy különös kérdés: „Vajjon valóban eléggették-e Jeanne d'Arcot?”

Már magának a kérdésnek a felvetése is hallatlan forradalmi merészségnek tűnik. A francia átlagpolgár és vele együtt a nemzetközli kultúrta Szent Johanna életének és halálának hivatalos, elfogadott és számtalan irodalmi művel megpecsételt történetét oly igaznak, hitelesnek tartja, mint a szentírás. És éppen ezen a téren éri Grimod könyvének laikus olvasóját az első nagy meglepetés.

A bevezetésből kiderül, hogy az író életnek változása az Orleansi Szűz viselt dolgairól, — nem újság a francia történelem alapos kutatója számára. Egyes régi krónikákon kívül az utolsó másfél évszázad folyamán nem egy komoly tudós szolgáltattak a hivatalos változott elterjedt adatokat: P. Caze 1819-ben, Save 1893, de Givry 1914-ben és Jacoby 1932-ben. Eszerint Jean Grimod tanulmánya voltaképpen nem más, mint egy tudományos tradíció eredményeinek népszerű összefoglalása, kiegészítve néhány újabb bizonyítékkal.

Az összehasonlítás kedvéért foglaljuk össze röviden Jeanne d'Arc történetének azt a formáját, melyért jót áll a francia állam, az Egyház és egy tucatnyi írószemély Schillertől Shaw-ig és Claudelig.

A hősnő 1412-ben született a lotharingiai Domremyben, mint egyszerű paraszti, vagy polgári szülő gyermeke. A buzgó vallásos sardülő leánynak látomásai vannak, Szent Mihály és Szent Katalin jelennek meg álmaiban, újból és újból hangzogatva az Ur kettős akaratát. A Mindenható nem látja szívesen az angolok garázdálkodását francia földön és külfölddel. Jean Grimod az első „szenciós leleplezés” után megnyugtatja az olvasót: nem kételkedik Johanna katonai és politikai viselt dolgainak hitelességében. A Szűz valóban élre állt a francia seregeknek, ami azonban nem volt rendkívüli teljesítmény, tekintve királyi hercegnő mivoltát. Származásának romantikus legendáját mindössze lelkes hívei költötték, egyetértésben az udvarral és féltetvével, a királlyal. Sikerei és compiegnai bukása szintén hitelesnek tűnik Grimod szemében. „Johanna mágiya, halála azonban nevesítés abszurdum”, — állítja a történész. Sem az angolok, sem az Egyház nem gondolták komolyan egy pillanatra sem, hogy boszorkányként égessek el a francia királyi ház egy sarját.

A roueni per eszerint jogi komédia volt. A máglyán vagy egy élettelen bábú, vagy egy „doublese”, kiegészítő statisztát faltak fel a lángok. Johanna épen és sértetlenül hagyta el a börtönt. Néhány évre eltűnt a nyilvánosság elől, hogy ismét felbukkanjon később, mint egy francia nemesember felesége. Robert des Armoises viharosult asszonya békas óregkort ért meg egy vidéki kastélyban. Az unokáinak örvendő idős hölgy viselt dolgairól és igazságaitól lovagiasan hallgatott az udvar, környezete és a krónikások túlyonó többsége.

Irta: GARDOS KAROLY

A másikat után mért a addig verhetetlen angol hadra, bevessé Reims városát és megkoronázza a királyt. A tragikus bukás azonban nem sokáig késik. Diadalal tetőpontján, szentként tisztelve a francia népet által és halálos gyűlöletet ébresztve az ellenségben, Jeanne d'Arc Compiègnenél angol fogságba esik. A hatalmára féltékeny király nem siet segítségére. A Szűz mindenkitől elhagyatva vergődik az ellenség és az inkvizíció markában. Boszorkánysággal vádolva áll bírál elött, bűnösnek találják és a francia birodalom megmentője, Krisztus felkentje, máglyán pusztul el 1413-ban Rouen városának piacán.

Eddig a történet. Ezeknek az adatoknak alapján képezi Jeanne d'Arc a Larousse enciklopédia szerint „la gloire la plus pure de notre histoire” — a francia történelem legtisztább dicsőségét, — ezek a megrendítő események ihlették meg a nyugati irodalom nagyjait és eléggé megbizhatónak tűntek ahhoz, hogy az ilyen ügyekben óvatossággal a Johannát szentjei sorába iktassza.

Ezek után kellően felvértezve nézhetünk szembe Jean Grimod „szentségtörő” megállapításaival. Az első tétel Johanna népi származásának hagyományait igyekszik megingatni. Grimod szerint a „lotharingiai parasztlány” biborban született, királyi sarjként. Anyja Bajor Izabella volt, Franciaország királynője és törvénytelen apja Lajos, Orleans hercege. E tény meghökkenítő konklúziója az, hogy Johanna voltaképpen féltestvére volt Károlynak, az általa megkoronázott, balkezes Dauphinnak, Izabella királynő hűltésége egyébként nem lepi meg a francia történelem ismerőit. A német származású asszony, számos krónikás tanúsága szerint, rendszeresen felszarvazta férjét, hatodik Károlyt, a királyt, akit népe szeretett és „Bien Aimé”-nek becézett, elmezavarban pusztult el, roskadozó birodalmát gonosz feleségére bízva, Izabellának, kétes kalandjai mellett ahhoz is volt ideje, hogy Franciaországot szerződésileg szolgáltassa ki az angoloknak 1420-ban Troyes-ban.

Jean Grimod az első „szenciós leleplezés” után megnyugtatja az olvasót: nem kételkedik Johanna katonai és politikai viselt dolgainak hitelességében. A Szűz valóban élre állt a francia seregeknek, ami azonban nem volt rendkívüli teljesítmény, tekintve királyi hercegnő mivoltát. Származásának romantikus legendáját mindössze lelkes hívei költötték, egyetértésben az udvarral és féltetvével, a királlyal. Sikerei és compiegnai bukása szintén hitelesnek tűnik Grimod szemében. „Johanna mágiya, halála azonban nevesítés abszurdum”, — állítja a történész. Sem az angolok, sem az Egyház nem gondolták komolyan egy pillanatra sem, hogy boszorkányként égessek el a francia királyi ház egy sarját.

A roueni per eszerint jogi komédia volt. A máglyán vagy egy élettelen bábú, vagy egy „doublese”, kiegészítő statisztát faltak fel a lángok. Johanna épen és sértetlenül hagyta el a börtönt. Néhány évre eltűnt a nyilvánosság elől, hogy ismét felbukkanjon később, mint egy francia nemesember felesége. Robert des Armoises viharosult asszonya békas óregkort ért meg egy vidéki kastélyban. Az unokáinak örvendő idős hölgy viselt dolgairól és igazságaitól lovagiasan hallgatott az udvar, környezete és a krónikások túlyonó többsége.

Igy hangzik az indiszkrét történetek és Jean Grimod nem kevésbé romantikus története az orleansi kalandos szüairől.

Lássuk, milyen bizonyítékokra épül a „leleplezés”. 1.) Az évszázadokon át gondosan szerkesztett, időnként javított és kiegészített francia örökösödési krónikák némelyikében (nem mindegyikben!) felbukkan a Johanna név Bajor Izabella gyermekkel között.

2.) Egy 1443-ból származó hiteles adományozólevél felkéri a francia történelmi okmánytárban. Károly, Orleans hercege, az irat tanúsága szerint egy Loire-menti birtokot adományoz Pierre du Lis hercegnek és nőtestvérének a Szűznek. „Lillo-nos Péter és nővére, La Pucelle nagy érdemeket szereztek és jelentős szolgálattal tettek a Trón védelmében, melyért — huzamos távollétük után — ezúton velük őket megjutalmazni.” Az adományozólevél tizenkét esztendővel a roueni események után kelt, — erre a „huzamos távollétre” volt szükség, hogy a történetek elfakuljanak a köztudatban.

3.) A korszak minden ismerője számára különösen tűnik, hogy magáról a kivégzésről, a máglya-epizodról nem maradt hátra hivatalos jegyzőkönyv. Ennél sokkalta kevésbé jelentős jelek a történetről is részletes protokollt vezetett a lelkiismeretes francia kancellária.

4.) A roueni börtönt és speciálisan Johanna celláját titkos folyosó kötötte össze a külvilággal. Erre közvetített tanúbizonyítékok állnak rendelkezésre. Fogsága alatt a Szűz számos nemhivatalos látogatót fogadott — a titkos folyosón keresztül, tudta nélkül megfigyelték és Grimod szerint ezúton mentették meg az életnek.

5.) Az egyik korabeli krónikás hitelt érdemlő forrásból hallotta, hogy biztos helyen, lakat alatt tartják Johanna, a Szűz hercegnő és Robert des Armoises házasságlevelét. Ezek mellett a részben ténybeli adatok mellett Grimod széles teret ad közvetlen lélektani és logikai spekulációknak. Többek közt megemlíti, hogy Johanna korában, a tizenötödik században elég gyakran fordultak elő hasonló esetek. Kettős életet élő történelmi személyiségek, titkos szerepcserék egész sora tarkítja a korszak krónikáit.

Mindez természetesen, a fentemlített adatokkal együtt sem mér döntő csapást Szent Johanna általánosan elfogadott életrajzára. Jean Grimod nem is vándorlani tanulmányának ilyen fontos bizonyítót szerepet. A hivatalos verzió szintén hitelesnek tűnő történelmi feljegyzéseken alapszik és az Orleansi Szűznek néhány évvel ezelőtt lefolytatott szenttéavatását Quiche-rai professzor mélyenszántó forráskutatása előzte meg. Grimod egyelőre örökdedik messzemenő konklúziók levonásától, de azt állítja, hogy teljes joggal lehet kérdés formájában megfogalmazni egy mindeztől megdönthetetlennek hitt állítást: Johanna elégett a máglyán. Könyvének tézisei ha nem is döntő adatok, de „nyugtalanító tények”, — melyek közül akár egyetlen is elegendő felbresztetni a kegyetlen képműködő kétélyt.

Lehetséges, hogy a francia történelem legragyogóbb alakja, — a szűz mártír, — nemzedékek lelkesítő ideálja, nem más, mint egy szép, legendás illúzió? Az embernek önkénytelenül is eszébe ötlök Karinty Frigyes egyik tréfásan, könyveden odavetett, de nagyon mélyreható megjegyzése: minden másképp van!

Kiterjedt ismerettségem bizonyos rétegét munkaközben szereztem. Van néha úgy, hogy emberek hivatalos uton kerülnek egymással érintkezésbe és ha ez gyakran megismétlődik, barátság lesz belőle. Így barátkoztam össze például a városi adó-végrehajtóval is, akivel gyakori látogatásai után már tegezős viszonyba vagyok. A gyakori szerkesztőségi látogatásokkal, idővel személyes barátság fejlődik ki és így tettem szert Pinchasz Gadol, kfar-netteri gazda barátságára is.

Körülberül három évvel ezelőtt, ugy hajnali féltiz tájt, erős csengetést hallok lakásomban. Néhány perc múlva egy magas szal napparnított, bajuszos ember érces hangon üdvözlő: — Sálom és adjék Isten! — Velejött élete párja, jól megtermett gazdasszony, aki még a szerkesztőhöz is elkíséri férjét.

— Pinkász Gadol vagyok, Netterfalváról, ezelőtt Nagy Ferenc a Nyírsegről. — Felém nyújtja kidolgozott, markos tenyerét és attól a percétől fogva barátok letünk.

— Minek köszönhetem a megismerkedést? — A bajnak kérem! — mondja komolyan, — meghát sok baja van a magyar gazdának manapság. — Mielőtt elmondaná a baját, mesélje el nekem, hogy került magához a Gadol név.

— Pontos fordítás kérem, Gadol az héberül nagy, Ferenc pedig Pinchasz. Héberországban, héber név kell. Pontos és rendszerető ember voltam egész életemben és ebből származik a sok bajom.

— Nahát mesélje el szépen a baját sorjába — bátorítom Gadol barátomat, aki ráter a tárgyra:

— Bántják az asszonyt és ráadásul perbefogtak — mondja drámai hangon, majd folytatja — mikor a szomszéd beleszántott a mesgyembe. Figyelmeztettem, hogy ebből baj lesz, háver, mire abbahagyta. Másnap elmentem a mezőre és az asszony látja, hogy a szomszéd tovább szántja a földemet. Megmagyarázta neki, hogy „hej háver, a Ferenc-gazda nem szereti, ha idegenek szántják a földjét. Ajánlom magának, hagyja abba, amíg jó dolga van. A háver süketnek tetette magát, mire feleségem lelkent neki egyet, hogy a füle minél előbb kitisztuljon. Erre nagy ordítást csapott s összesereglettek a falu népei. A feleségem szorongatott helyzetbe került s hogy megvédje magát, belement a konyhába, kibozta a puskát és rájuk szólt: „Emberek! Menjenek szépen haza, mert különben baj lesz.” Haza is mentek, de most bennünket perbefogtak. Ezt az igazságtalanságot pedig nem hagyhatom szó nélkül. Idekormányoltam, hát eljöttem. Tessen már megírni mit csinálnak egy nyírségi zsidó paraszttal nifélnék. Ahelyett, hogy a szorongott helyzetben lévő asszony pártjára álltak volna, még őt akarták megtámadni, s ráadásul mispat lett belőle.

Megmagyaráztam Gadol barátomnak, hogy a mispatnál fel is menthetik, mert van még igazság Izraelben. Eltanácsoltam a publicitástól, míg a per függőben van és megígértem, hogy utána nézek a dolognak. Igérettem be is tartottam. Az ügy a faluszövetség bíróságához került, melynek titkára régi ismerősöm. Megtudtam, hogy a falu nyomására helyezett vád alá Gádolékát, kik ellen sok a panasz. Legutóbb például Gadol puskájával szétlőtte a telefondrótokat. Ilyen és hasonló dolgokat csinál, amiért a szomszédjai nem lelkesednek túlságosan!

Öszintén szólna nem hallgattam szívesen védelemről az elmondottakat, és látatlanba tulzottnak találtam azokat. Legközelebbi talál-

kozásunk alkalmával ki is vizsgálta az igazat.

— Mondja Gádolkám — hát magának nincs más szórakozása, mint a telefondrótot átílni?

Gadol szomorúan nézett rám, majd megszólalt: — Látja, szerkesztő úr, ilyen Scharf Móricokkal vagyok én itt körülveve. Valaki azt hinné, hogy ebből egy szó is igaz. En ugyan átírtam a telefondrótot, de nem szórakozásból. Az ügy történt, hogy smirán jártam a szomszédokkal. Holdvilágos este volt és barátságosan elbeszélgettünk. Ugy éjféltájt azt kérdeztem tőle: „Hej, háver, tud maga löni?” — Már hogyné tudnék — felelte. Akkor löje át egy kézzel a telefondrótot, — mondtam. Próbálta is szegény mindkét kezével, de nem sikerült neki. Mire elővettem a puskát és a kapásból egymásután elcéloltam a drótokat. Hadd lássa, hogy kiszolgált magyar katona a sötétben is eitalálja a célt.

Ezekután beláttam, hogy valóban üldözik szegény Gádolt, s megkértem a faluszövetség vezetőjét, legyen tekintettel arra, hogy komoly mezőgazdáról van szó, aki szorgalmasan és szakszerűen megmunkálja a földjét s ezért mindenképpen kell követnie az ügy barátságos elintézésé érdekében. Ezt meg is ígérte.

A tárgyalás napján alig vártam, hogy Gadol az eredményről beszámoljon. Pontosan el is jött. Elmondotta, hogy megint csufaságot csináltak belőle. Tíz font büntetésre ítélték és a szomszédot jó magaviseletre kötelezték. Erre — folytatja Gadol — amikor az ítéletet meghallottam, felálltam a helyemről és azt mondtam: — Biró úr! Fűtyölök én az ilyen igazságra! Erre a bíróságon újabb öt font büntetésre ítélt. Szívesen megfizettem, legalább hadd tudja a véleményem.

A per sebei már régen behagodtak és Ferenc gazda szorgosan folytatta munkáját. Traktorozott a szomszédos Udím faluban, a felesége pedig a mezőgazdaságot vezette. Volt is áldás benne. Rövid idő alatt olyan 3 szobás lakást építtetett fel, hogy kevés vatik dicsekedhet hasonlóval. Meg is volt elégedve sorsával. Nem egyszer mondogta nekem: Iga-zda volt annak a Mózesnek. Valóban tejjel mézrel folyó Kánaán ez az ország. Ha az aszfaltra hintünk egy magot, ott is kírügyszik. Csak dolgozni kell és a föld megadja a hozadékát. Ehhez azonban meg kell fogni a kapanyelet és nem gyűlésekkel pocskokolni a drága időt. Parasztember dolgozzék és ne politizáljon. A természet Ben Gurion jó árat fizet és csak lusta ember panaszkodik ebben az országban.

A múlt héten Gadol újabb felkeresett. Arcáról leolvastam a bajt.

— Na mi van, Gádolkám? — Munkanélküli lettem. Ha ez így tovább tart, világom megmegyek. Az ügy történt, hogy Udimba egy traktoros háver lépett be tagnak, em-gem 300 fonttal végkielégítettek és most itt állok. Pedig hasznavehető ember volnék én: tudok én malmot vezetni, mezőgazdasági gépeket javítani, kifanult gépeket és vizsgázott kocsi-vezető vagyok, na meg a kezem alatt úgy megy a traktor, mint a paradésió az urtemetésben. De nem akarnak engem sehoh. Azt mondják öreg vagyok. Mit tehetek róla, ha itt mindenki szépet és fiatalit akar. Engedjenek csak engem oda a géphez, hát meglátják, hogy ki a fiatal. De nem engednek. Hát elmegyek. Nem a pénz miatt, az engem nem izgat. Csak nem bírom a télenstéget. Ha nem dolgozom hajtánál naplementéig, nem nyomom le a szemem egész éjjel. Hánykolódom álmatlanul és fáradt vagyok egész nap. Az egészségemhez kell a munka.

— Hát dolgozzék a saját gazdaságban.

— Azt elvégzi az asszony, ami rám marad, az gyerek-játék.

— Az asszonyt is viszi Gádolkám?

— Az itt marad. Annak van munkája. Csak én megyek és ha lesz munka, visszazugyólok. Nagyor hínak, de gondolkodom. Hetenként kétszer is kapok postát a Magyarok Világszövetségétől. Képesujás is van benne. Úgy látszik fejbe tartanak. Nem úgy mint Schultz igazgató úr, aki még egy levelezőlapot sem ír nekem soha, pedig nagy tisztelője vagyok. Most betérek a konzulátushoz, mert megígért nekik, ha a városba leszek, hát bejövök. A paraszt pedig betartja a szavát.

Próbáltam kivenni a fejéből az elutasítás bűnös gondolatát és megmagyaráztam neki, hogy a helyzet változásával a mi munkaviszonyaink is megjavulnak és semmi értelme sincs, hogy bizonytalan kalandokba kezdjen. Megígértem, hogy szerzek neki munkát, mert szükségünk van becsületes gazdaberekre, mint amilyen Pinchasz Gadol.

Próbálkoztam is több helyen érdekében, de eddig nem sok eredménnyel. Ebben az országban valóban csak fiatalokat és szépeket akarnak. De akinek jó szakemberre van szüksége és aki komoly traktorost keres, az forduljon bizalommal Pinchasz Gádolhoz, Kfar Netterbe. Közelebbi címe felesleges, az egész falu jól ismeri...

Pinchasz Gádolt segíteni kell abban, hogy itt dolgozhasson és nem másutt.

TEL-AVIV Nachlat Benjamin 3. JERUZSALEM Jaffa-út-Kikár Zion

BERLITZ

Csakis élő nyelveket tanít, de... azokat gyorsan és jól tanítja. Külön kurzusok a szünidőben.

LOMBARD kölcsönt ad HACAFA 32 T. A., ALLENBY 32. Műgrábil szemben. Csiszerre, Milve Amami könyvnyre. (9-1, 4-8-ig)

VIDOR közvetítőiroda TEL-AVIV, ALLENBY 94. Telefon: 3345

LAKASOK EXISZTENCIAK ÜZLETHELYISEGEK ÜZLETEK TELKEK, stb. (*)

TELJES SZOBA, DUPLA REKAMIE, SZALONDIVANY, fotelek magas búfék, szekrények, asztalok, székek, stb. nagy választékban, olcsó áron. — KÜLÖNBÖZŐ „Lakol” bútorok hivatalos áron, kényelmes részletfizetésre.

FINGER BUTOR

TEL AVIV, Allenby 6. (volt Kneset-épülettel szembe)

LOTTE SIMON (pesti és párizsi dipl.) örökre eltávolítja a fölösleges hajszálakat diathermiával és teljes garanciával. Es ha teljesen sima, szörmentes lábszárat akar, próbálja ki új, jutányos kezelésünket. ARCAPOLAS Tel-Aviv, Allenby 82.

Utazás Európába Akik Európába akarnak utazni, forduljanak a „TURISZTIKA” utazási irodához JAFFA, 300-as utca 5. sz. Noga-mozi mellett. Jegyek Izraeli fontért. Gyors elintézés.

Uj Kelet 1953 VII 17

Akik elmentek és akik jöttek

a magyar politikában

Írta: PÁSZTOR BÉLA

Még Beria lebukásának világszenzációja se tudta a magyar jövésben lehozni a magyarországi kormányváltás körüli izgalmakat. Az összefüggések minden logikus kiszámítása fejtetőre állt: He! igaz az, hogy Beria likvidálni kellett a szovjet politikából, szélsősége, szigorúsága és kegyetlensége miatt, — ha igaz az, hogy a magyar politika függvénye a szovjetnek, — ha igaz az, hogy a magyar kormányban Gerő Ernő volt a szélsőségsébb, szigorúbb és kegyetlenebb, mint Rákosi, — hogy van az, hogy Beria ment és Gerő maradt? Az is szokatlan és kérdéses dolog, ami eddig ismeretlen volt, hogy a lelépő Rákosinak mód adódott leváltása után, hogy egy rádióelőadásban „megmagyarázza bizonyítványát” és az új miniszterelnök „kritikájának” méltóságával el-

mondhassa politikai hatványát. Szorongva és izgatottan várja a magyar jövés az „ottani” híreket. Nem annyira a magyarországi viszonyok változása érdekli minket, mint inkább azoké a zsidóké, akik még ottmaradtak, — ott vannak. Minden nap, minden perc megfigyeléseket hozhat a vasfüggönyön túlról.

Alábbiakban a magyar „örösváltás” alakjait rövid revüben felsorakoztatjuk azok számára, akik nem ismerik eléggé őket. Akik a kormányból kibuktak, akik benmaradtak, s akik újonnan bekerültek. Az elhasznált, a félig használt, s a használatlan politikusokat,

Zsigmond, meg Szabó De-
zsa mit írjon!) Petőfi-ham-
litása felháborító. Mérték-
len vallási türelmetlensége
úgy keresztény, mint zsidó
vonalon sok komplikációt
okozott. A zsidó alijja leg-
esküdtébb ellensége volt.
„Nem engedek Magyaror-
szágból zsidó országot esi-
nálni! — harsogta egyszer
gyomorbagyas fahangján ez
a kommunista Göbbels. Rá-
illik a történet, amit Mol-
nár Ferenc mondott, mikor
a zsidó Hevesi Sándor volt
a Nemzeti Színház igazga-
tója, s akkor zsidó szerző
nem kerülhetett ott színré-
„Amerikában, olyan helyen,
szállodában, vendéglőben, a-
hol nem szabad négernek be-
menni, ott néger portást al-
kalmazzak. Az a legszigor-
rub a néger ellen.” Ré-
vai is ilyen néger portás
volt a zsidók és „a zsidók
által inaugurált nyálas pol-
gári irodalom” ellen. Egy
kicsit fellélegzenek a toll-
igazi munkásai, hogy ez a

tintafenyvad politikailag sa-
jált versében diktált sor-
jutott „Dögölj meg apám,
dögölj meg tanítóm!” — ír-
ta egyszer. Isten malmal
lassan örölnék, a népi de-
mokráciáké nagyon gyö-
san.

Eljötték Kis Károlyt,
a nagy káder, a KEB. — a
Központi Ellenőrző Bizott-
ság vezetőjét, aki egyszerű
cipész volt, majd külügy-
miniszter, házelnök, kormány-
zói tag, főtitkárhelyettes
és minden. Műveletlen, okos
keresztény suszter volt. Hol
van, ki tudja? Vagy Kállai
Gyula, a régi Népszava gar-
da tagjából lett sajtófőnök,
majd külügyminiszter. Meg
Molnár Erik, aki hol bel-
ügy, hol külügy, hol keres-
kedelmi miniszter volt, hol
moszkvai nagykövet. Majd
meg egyetemi tanár és me-
gint miniszter. (Rákosi is
majd egyetemi tanár lesz,
ez a legzavarmentesebb ta-
lon és jó fizetéssel is jár.)
Apró Antal, Jóbóru Magda
és a többi tősgyökeres ne-
vű kormánytagok eltávolí-
tása a csendes, zajtalan
zsidóváltás procedurájá-
hoz tartozik.

legvilágosabban, mikor a
kiszáradt és a paraszt-
párt egész szervezetségét
átjásztották a kommunistá-
pártnak, s az ezért kapott
szent pozíciókért lemondtak
még a „szent” írásról is.
Két talantumos ember, mind
kettő prostituálta tehetsé-
gét, mert nem meggyőződés-
ből csinálják, amit csinál-
nak. Sajnos mindkettő be-
bizonyítottan antiszemita.
Ez sajnos — meggyőződés-
ből.

Bebört Lajos ifjúkorában
Temesvár környékén egy
kis faluban volt állomásfő-
nök, később Temesvárra ke-
rült rövid időre. Csak 1946-
ban lett tagja a kommunistá-
pártnak. Vasutas volt,
hát közlekedési és postami-
niszter lett. Szokatlanul lo-
gikus dolog a miniszteri
fárcaosztogatásnál. Szorgal-
mas, jóindulatú ember. Ke-
resztény, de nem antiszemi-
ta. Nagy munkabírású és
tehetséges ember, — más-
ként Gerő sose tűrte volna
pont egy olyan munkavona-
lon, amit ő is nagyon ért.

Kiss Árpád könnyűipari
miniszter, az egyetlen a kor-
mányban, akinek „szociál-
demokrata” multja ellené-
re teret engedtek. Ő maga is
kisiparos volt. A Műbutor-
asztalosok Szövetkezetét ala-
pitotta meg. A Faipar c.
szaklap szerkesztője volt.
Most rá vár a feladat, hogy
a felőrölt magyar kisipart
Nagy Imre programja szer-
int „visszaállítsa”.

Altomár Iván a „Közért”
(Közéletmészési Rt.) állami
vállalatok megteremtője, an-
nak későbbi 152 budapesti
fiókjának megszervezője, a
Nagyvágóhid vezérigazgató-
ja volt. Ő a kabinet legfia-
talabb tagja. Csak 41 éves.

Dr. Zsoldos Sándor a meg-
szűnt népjóléti miniszteri-
umban volt már államtit-
kárs. Ő állította fel és vizs-
gálta felül az új deportációs
táborokat Valószínűleg neki
kell most, mint egészség-
ügyi miniszternek likvidál-
ni, feloszlítani őket. Az ő
munkáját kísérő sok izga-
lomal a magyar jövés sok
tagja, akiknek deportált, ki-
lakoltatott hozzátartozójuk
van.

Az érdekesebbeket felsor-
rultak. Ott Károly mostani
pénzügyminiszter is már
mindenféle miniszter volt,
mint a kormány legtöbb ta-
ga. Őt a Rajk vonal egyik
tagjának tartották egy idő-
ben, mégis tartotta magát.
Egyszerű, kiskéességű pa-
rasztyerek, kisfiús megje-
lenésű, tájszólásos beszé-
dű korifjú, 30 éves sem volt,
mikor népjóléti miniszter
lett. (Aprópó, ez a miniszte-
rium megszűnt. A „népjóléti”
már nem fontos?) A többi
miniszter? Zsófnyecz, a
szakszervezetek volt elnöke,
meg Altomár és Szijjártó,
Tiszta?, Sallay. — Ugy hang-
zik nevük a gyakorlatlan
fülének, mint régen a híres
futballistáké: Pesovnyik,
Hlavay, Opata, Kohut, Orth.
Ezek voltak a jó futballista
nevek. S a fentiek most a
jó politikuskoké. Dr. Erdy-
Gruz Tibor tanárról és Bata
tábornokról nem tudok be-
számolni.

Egy bizonyos, nem táplál-
hat senki vérmes reménye-
ket a várható változásokat
illetőleg. Valamennyi fent-
említett és akik kijelölték
őket, nagyon-nagyon fognak
vigyázni arra, nehogy az in-
ga olyat lendüljön, hogy ab-
ból a rendszer bukására le-
hessen gondolni. Ha most,
„im Hitzes des Gefechtes”, a
magyar zsidóság rákapcsolna
az alijja sürgetésére, talán
most van az a pszichológiai
pillanat, amikor sikerülhetne
minden. Csak aztán ne kere-
kedjen felül a régi elv, ami jaj
de sok zsidó élet, család és
vagyon pusztulásba került:
„Wenn kann man schon
fahren, — dann kann man
schon auch bleiben.” A mon-
dat magyar fordítása nem
is tudja visszaadni a mon-
dat börtirását: Ha már
lehet utazni, — akkor már
maradni is lehet!

KÉPESLAP

Egy mondatban:
Vannak emberek, akiknek
„jóállnak” a hibáik, de van-
nak olyanok is, akik jö-
tőlajonságuk ellenére is
lenzenvennek.

Thomas Hitchcock, a
bölcse volt, azt tanácsolta
fiának, aki sportember volt:
Ha veszítesz, tégy úgy, mint-
ha örülnél neki, ha nyernél,
tégy úgy, mintha hozzá le-
nél szokva.

Végeredményben semmi-
se nevetéses, kivéve a féle-
met, hogy az ember nevé-
ségessé válhat.

(Reader's Digest)

Az egyik kopenhágai áru-
ház igazgatójánál az egyik
vevő bepanaszolta a mellé-
helyiség alkalmazóját.

— Ez a szemtelen nőze-
mély kihívóan nézett utá-
nam — mondta a panasz-
tevő — nyilvánvalóan az-
ért, mert nem volt megelé-
gedve a borralalóval.

— De hiszen nincs is al-
kalmazottunk a mellékelyi-
ségben — válaszolta az igaz-
gató csodálkozva.

A vevő elviszi az igazga-
tót a mellékelyiségbe, ahol
tényleg idősebb nénike ül
és horgol.

— Mióta ül maga itt? —
kérdem az igazgató szigorú-
an.

— Egy éve — hangzik az
udvarias válasz. — Tetszik
tudni, ha dolgom van a vá-
rosban, mindig magammal
viszem a horgolómat és
ha kifáradok, leülök valahol
és horgolok. Egy évvel ez-
előtt itt vásároltam be, az-
tán leültem itt pihenni. Egy
szerre csak látom, hogy
pénzt adnak nekem. Azóta
tetszik tudni, minden nap
idejövök.

(Dagens Nyheter,
Stockholm.)

Longfellow mondta: Ha
tavasz egy évszázadban csak
egyszer lenne, villámlás,
mennydörgés és földrengés
közepette jelentkezne, az
évenkénti csendes beköszö-
nése helyett: milyen várako-
zás, félelem és csodálat töl-
tené el a sziveket a csodá-
latos jelenség láttán.

(Collier's, New York.)

Egy fiatal zongoramű-
vészt koncertje előtt
olyan lámpaláz fogta el,
hogy nem volt hajlandó a
közönség elé lépni.

— Beteg vagyok — mon-
ta — és képtelen vagyok ma
játsszani.

— Rendben van — mon-
ta a koncertrendező —, de
akkor sziveskedjék a fű-
gönyű elé lépni és bejelenté-
ni ezt a közönségnek.

A művész rogyadozó tép-
dekek a színpad közepéig
ment. Egy pillanatra a né-
zőknek helyetfoglaló tö-
meget nézte és egy szót se
tudott szólni. Inkább tovább
folytatta útját a zongorához
és olyan szépen játszott,
hogy élete nagy sikerét
aratta.

(Music Diary, New York.)

Giachino Rossini, aki leg-
alább olyan nagy életművész
volt, mint zeneszerző, meg-
tudta, hogy az egyik fran-
cái csodálója szobrot akart
készíttetni róla.

— Mennyibe fog ez ka-
rúlni? — kérdezte Rossini.
— Ugy 10 millió frankba.
— válaszolta a titkára.

— Az Isten szerelmére! —
kiáltott fel a művész — tíz
millió frank... Mondják
meg annak a franciának,
hogy 5 millióért magam ve-
gyek hajlandó a szobrotal-
pazatra állni.

(Music Diary, New York.)

A rendőr előállította John
Smithet, aki az éjszakát a
Central Park egyik fáján
akarta eltölteni.

Smith kijelentette, hogy
azért mászott fel a fára,
mert a park bejárta-
tán levő táblán olvasta,
hogy tilos a padokon aludni.
(Daily News, New York.)

Akik elmentek

Rákosi Mátyas, a „magyar
nép bölcse tanítómestere”, a
„forint atyja”, „Rákosi a-
pánk”, az igazságos Mátyas
király „druszája”, s egyéb
izzadságszagú becenevek
tulajdonosa, nem szeret-
te, nem kereste ezeket a disze-
ket. Az aulikus talpnyalók
és propagandabölcsek ezek
kel majmolták a Sztalint
zengő hangszerelest. Rákosi
kérelmetlenül, nuánszokra
se kilengő realpolitikusa volt
a sztálinizmusnak. Magas
intelligenciája és
még nagyobb műveltsége da-
cára, makacs csóliatással
csakis Moszkva felé nézett.
Sztalint neki is nagyon meg-
halt. Ha tovább él, még Rá-
kosinak is igaza lehetett
volna, de így nem maradhat-
ott a posztján. Lehet, hogy
ő maga nem vállalta az
„engedményeket”, mert úgy
érezte, hogy ez számukra a
vég kezdete. De lehet, hogy
félreállítása a sztálini elvek
felszámolásának áramvona-
lába esett bele. Rákosi ke-
délyes, puritán, — szinte
romantikus alaptermészetű
ember, kedélyesen intézte el
a Rajkokat, puritánul irto-
ta ki a középosztályt és ro-
mantikus lovagi harcban
akarta felőrölni esküdt ell-
enségét a nála „karrieris-
tább” Gerőt, aki elsőre ge-
rőt, s aki olyan ellensak-
figura volt, amilyet Moszk-
va mindenütt tart minden-
ki ellen. A most minden
csatlósállamban elrendelt
enyhítés jó alkalom volt a
„másik garnitúra” beállítá-
sára. Hiába maradt Rákosi
a háromtagú titkarság e-
gyik tagja, az ő csillaga
végleg leáldozott, redvivu-
sokkal nem dolgozik a szov-
jet. Ott a sülyesztő mély
és tágas. Belefer a sülyesz-
tett egész garnitúrája.

még sohase volt ilyen
nagy létszámú és így felsze-
relve, — persze ez nem Far-
kas érdeme, de meg kell
hagyni, prompt és szigorú
védhajtója volt a vörös
hadserg parancsainak. Ki-
lenc zsidó tábornokot neve-
ztek ki mellé. Nem filozof-
mitizusból, nem zsidó had-
vezéri erények miatt, ha-
nem, mert a régi tisztekben
nem bízhattak. Az új pa-
raszt-tisztikart Farkas és a
szintén zsidó Nógrádi tábor-
nok teremtették meg. A kö-
zeljövő fogja megmutatni,
hogy ez a hadserg proletár-
és szovjethűségben hogyan
szuperál. És hogy mennyire
hűz az elnyomott szülőkhöz,
akikhez csak egyéves átne-
velés után engedték haza a
katonákat.

Vas Zoltán volt Rákosi
első számú leghivebb em-
bere. Ő a szerencsésebbek
közé tartozik, mert ő már
hónapokkal ezelőtt levonult
a politikai színpadról és egy
nem szélviharos technikai
állásban, mint bányaigaz-
gató érvényesíti gazdasági
pasztalatait. Egyszerű, ter-
mészetes eszű ember Vas
Zoltán, aki talán a megvál-
tozott irányzatba is bele fog
ja találni magát. Ha hagy-
ják.

Révai József letűnő, mert őt
legszívesebben feltűnő, mert őt
általában a Rákosi-Farkas-
Vas ellenes Gerő vonal íttá-
maszának tartották. Itt
tehát némi ellentmondás lát-
szik az örségváltás struktú-
rájában, ami Gerő ellen
szólt. Gerő pozíciója talán
csak átmeneti, talán csak
zsidó statisztikai irmag a
kormányban, de lehet, hogy
(ahogy én ismerem) karrier
jéért feláldozta Révait. Aki-
ért különösen nem kár,
sem magyar kulturális, sem
demokratikus, sem általa-
nos emberi szempontokból.
(Többször felmerült az a
misztifikáció, hogy Révai a
zsidó kommunista költővel,
Kahana Mózesel azonos.
Ez merő tévedés, semmi kö-
zük egymáshoz.)

Révai, mint főideológus
és kultuszminiszter a kor-
mányzat legellenzensebb
tagja volt. Önismádata, főle-
nyeskedése, erőszakossága,
irodalmi kontársága, grafo-
mánikus termékenysége és
rosszindulata gyűlöltté tet-
ték őt a legvonalasabbak
előtt is. Rettegést bírja
volt minden betűnek. A leg-
tehetségebb irókat aropi-
ritóan nyilvánosan meglec-
keltette, naiv, gyerekes iro-
dalmi tanácsokat adott, azo-
kat rákényszerítette az irók-
ra. Aki nem parirozott, azt
kiközösítette. Kitermelt egy
füzfapóta generációt. Fér-
költöket nevezett ki és di-
csósította őket. Tanította az
irókat, a költöket. (Elkép-
zelem, mi lett volna, ha egy
kultuszminiszter valaha ab-
ba akart volna beleszólni,
hogy Ady Endre, József
Attila, Bródy Sándor, Szo-
mory, vagy tesszem Móricz

Akik benmaradtak

Nézük meg kik ülnek
benn az új magyar kormány-
ban.

Nagy Imre miniszterelnök
köpöcs kis embere. Az
ilyen bajszra szokták mon-

NAGY IMRE
az új miniszterelnök

dani, hogy kackiás, am-
ilyen az övé. Apró, ugráló lé-
péseivel szinte kicsit humo-
ros figura volt. Kisparaszti
származású, nagyon művelt,
képzett ember. Sok dolog-
ban hasonlít Rákosiéra. Tü-
relmes, kedélyes, alattomos.
Moszkvai nevelés. Ő volt a
kormányzat dzsokere. Már
minden hivatali betöltött
1945 óta. Belügyminiszter is
volt. Házelnök is. Legtöbb-
ször földművelésügyi mi-
niszter. A mezőgazdaság kö-
lökativizálását ő vitte keresz-
tül. Utálják is a parasztok
nagyon. Most mégis ő emelt
szót élesen a kolhozok, a
termelőszövetkezeti csoport-
okt ellen és a földművelés-
ügyi magángazdálkodás ér-
dekeiben. A közelmúlt egész
kollektív terhért Rákosi
iszájkába tolt bele. Ki ke-
ver utána egy ilyen kis in-
konzekvenciának? Egy bizo-
nyos: ma már nem lehet
csak beszédet mondani és
semmit sem adni. A parasz-
tok gyorsan jelentkeznél fog-
nak önállóságért, a munká-
sok normacsökkentésért, s a
tönkretett kiskereskedők,
kisiparosok — feltámadás-
ért. Hogy aztán, amikor a
mostani gazdasági mély-
pontból újra kirántották a
szekeret, mint 45-47-ben,
újra elvegyék tőlük. Ha még
tudják. Nagy Imre fő politi-
kai geszkepillje a keresztény
volta. Kishivatalnok típus.
Keretlenküll sokdioptriás
csiptetője mögött nagy ké-
rdőjel lappang. Mit jelent
hatalomkerülése a magyar
„nep”-korszakban?

Gerő Ernő, azt hiszem,
inkább volt második ember
Rákosi mögött, mint most
Nagy Imre mögött, aki ré-
gebb moszkovita, mint ő és
— keresztény. Az a kérelhe-

tetlen munkatempó, amelyet
az iparosítás, — a fegyver-
kezési ipar terén különösen,
— diktált, most szintén
megkapta a maga elítélő
kritikáját. Ő is öcsinálta
kisisten: Eljen Gerő; a hid-
verő! — kiáltotta száz- és
százazer torok fogcsikoritott
lelkességgel, vagy, mint
egy szerencsétlen rádiószpi-
ker véletlenül mondta: el-
keseredéssel. Normaemelés,
túlteljesítés, felajánlás, bri-
gádmunka, egyéni munka-
terv időelőtti befejezése, stb.
mind Gerő termelési hajcsár
munkájának szörnyszülőttei.
Gerő is néger portás a zsidó-
ság szempontjából, mint
cserebennagytott fullajtárja,
Révai, — csak még kemé-
nyebb, ellenségsébb, szinte
antiszemita annál. Ha az
új kormányprogram kom-
moly, Gerőnek nem lehet so-
káig helye benne. Gerő gy-
nakvó, rosszindulatú, barát-
ságtalan, mosolytalan, önző,
monomániás ember. Ez volt
róla a vélemény. Viszont
gyomorfekélye dacára mun-
kabírása határtalan.

Hidas Istvánt már régen
emlegették Rákosi kiszemelt
utódaként. Nemrég ő volt
Moszkvában. Legérthetle-
nebb előttem az ő karrierje.
Háború előtt a Nemzeti
Sport tudósítója volt. Főleg
a futball érdekelt. Errett
is hozzá. Egy otfzajd nem
sok, annyi sem került el a
figyelmét soha. Még sport-
politikával se foglalkozott
soha. Viszont ő volt a sport-
lap mozírovtának vezetője
és hirdetészerzője. Kétég-
kivül guvernementális elő-
élet. Nem lehetne szólni egy
szót sem, ha ő régen, ifjonti
korában léte volna mindez,
de még 46-ban is ilyesmét
csinált. Csoda ügyesen tit-
kolta „nehéz-ipari miniszter-
ségre” predestinállo képes-
ségeit.

A kabinet szép embere:
Bognár József most keres-
kedelmi miniszter, volt kis-
gazdapárti budapesti polgár-
mester. Szürke fű, sziniis-
kolai növedéket volt. (Az Iz-
ráelben élő Filu jazzkarme-
sterrel igen ügyes duettek
adtak elő az órámon.) A
neki kiosztott szerepet régi
álmainak megfelelően fogja
a kormányban eljátszani.
Kereskedelem? Hát majd
meglesz az is valahogy. O-
lyan fontos az?

Darvas József és Erdei Fe-
renc egy kalap alá tartoz-
nak, őket a szellemi közvéle-
mény az „írásudók árulá-
sa” irodalmi mottó alá von-
ta. Mindkettő tehetséges író
volt. A „falukutatás” Illyés,
Szabó Zoltán, Fėja, Cs. Szá-
bó, Veres P., Darvas tollfor-
gatói közül őket ketten árul-
ták el a földműves népet a

ING. GALLEROSZ
Zipp-zár javítás
I.A., Allenby 38
udvar,
Eckmann mellett
Müstoppolás

PÉNZT?
AZONNAN AD MINDEN
ÉRTEKTÁRGYRA
**LOMBARD
CENTRAL**
TEL. AVIV, ALLENBY
9-22 között. 87

— Hamarjában nem is tudom, mit adnék, mit áldoznék azért, hogy egy napra, csak egy órára kívülről láthassam a zsidóságot! Egy nemzsidó szemével! Oriási élmény lenne! — mondta néhány nappal ezelőtt egy kései éjszakába nyúló beszélgetés során Avigdor Hammeiri.

Később szóba került a Filialy-tovstvérek ügye is.

Sokáig gondolkodtam ezen a kijelentésen és egyre inkább az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy a költőt súlyos csalódások érnék, ha vágya teljesülne. Nem érné meg a legesekélyebb áldozatot sem — ha vágya teljesülne — az a kép, ami nemzsidó szemmel elé tárulna. Nem gazdagítaná, legfeljebb elégtelenné töltené el... Viszont erre a képre talán csak olyan valakinek lehetne szüksége, aki nem érzi magas erkölcsi és emberi rangnak a zsidósághoz való tartozását.

Mert tegyük fel, hogy teljesülne a költő vágya!

Melyik az a nemzsidó perspektíva, amely új és élményszerű képhatást tudna mutatni? Melyik az a nemzsidó mérték, amivel mérne azon a napon, vagy abban az órában?

1936 nyara. Balatonfenyvesen, nem messze a tóparttól állt, apám szűkös tanári fizetéséből sok-sok évi részfelfizetésre épített kis háza.

FRANCISCO FRANCO TABOROK MAROKKÓBAN FELLÁZADT A MADRIDI KORMÁNY ELLEN

Közvetlen szomszédunk, a Breitenbachék, sváb család volt Pécsről. A családfőt, valószínűleg nyugalmazott állami embert tanácsos úrnak titulálták. Livia, a Breitenbach-lány deszkalapos volt és pattanásos arcú. Reggelente karikás szemekkel, sötétkék ruhában ment be Fonyódra, szivére szorított másodszoros könyvével. Azt hiszem naponta gyónt. A Breitenbach fiú, a Szeplőprepa volt Pécsen. Soha életében, sem azelőtt, sem azóta Szeplőprepa-hasonló buta embert nem láttam. Valószínűleg már nem is fogok, mert Szeplőprepa 1944-ben, valószínűleg Zombor körül, elfogták és kivégezték Tito partizánjai, tömeggyilkosságokban való cselekvő részvétele miatt.

Akkoriban azonban arról még nem volt szó... Másról volt szó... Arról, hogy izsak-e a zsidók vért, vagy sem?

A Breitenbachékhöz járó német újság azt írta, hogy izsaknak. (Kép is volt róla.) Egy a Szeplő véleménye is az volt, hogy a zsidók vért veszik a keresztény lányoknak. A Breitenbach papa és a mama még haboztak, még átköszöntek reggelente hozzánk kertjükből, de a Szeplő az első alkalommal megragadva, ócsém fejére olvasztotta a székely nyelvű, aki erre egy éppen kézben lévő evezővel fejbecsapta a Szeplőt.

Másnap este a verandán ültünk, vacsoráztunk. Egyszer csak valaki beköszönt hozzánk:

— Jóestét, tanár úr!... Jó estétvágy!

Apám kinézett a sötétbe.

— Bejöhettek? nem zavarnak?

— Csak tessék... tessék... A vendégek a lámpa fénykörébe kerültek, akkor láttuk, hogy egy reverendás pap jön fel a lépcsőn, mögötte pedig Breitenbach úr. A pap bemutatkozott.

— Doktor Táró Virgil vagyok, a fonyódi plébános.

— Parancsoljon, foglaljon helyet... foglaljanak helyet.

A vendégek leültek. A pap mutatójával gallérija mögé nyult és úgy lazította a keményített magas nyakabroncsot. Láthatóan zavarban volt.

— Miben állhatok tisztelőndő úr rendelkezésére? — kérdezte apám.

Dr. Táró Virgil Breitenbachra pillantott, aki izzadó homlokát törölgette és ide-

Abádi Ervin:

Kivülről nézve...

Vékonyfalú, szimpla ablakú, csak nyári használatra alkalmas lakhely volt, a legelősebb telken, amelyet telen a feltörődött jég, tavasszal pedig hetekig a víz borított el. Bőven volt javítani való minden évben a kis házon, melyre még az első nyáron, 1932-ben én pingáltam fel szép cirkalmas betűkkel: „Abádi pihenő”.

Később a szomszéd telken is egyre-másra építkeztek és néhány év múlva a mi fatornácos, kissé már rozoga házacskánk körül büszke homlokzatú, elegáns villák egész sora épült: Antalffy-lak, Breitenbach-lak, Somoshegyi pihenő, sőt Koródy-vár.

1936-ban már nem kellett három kilométert gyalogolni a feltételes megállóig a postáért. Kerékpáros kihordó jött délutánonként, de a degeszre tömött táskából csak mi kaptunk „Az Est”-et és „Pesti Napló”-t. A többi nyaralóba más újságok jártak. Egy napon, mint rendezésen, öt óra felé megérkezett a posta. Apám szétnyitotta az újságot. A címlapon ijesztő fekete betűkkel bömböltek az európai tragédia új felvonásának kezdőszavai:

lásszobám ablakán ki-bejártak a híres római macskák, melyek között akadtak már-már kölyöktigris-számba menő óriások is. Hihetetlenül leleményesek, szemtelenek és bátrak voltak. Olyan macskák is láttam, amely a szembenlévő ház tetejéről a kifeszített köteleken, a rajtuk lógó, száradó fehérneműbe kapaszkodva mászott át az utca fölé, hogy bejusson oda, ahonnan bármiféle étel szagát kiérezte.

Szobám alacsony volt és csapott mennyezetű. Ocska vaságy, rozoga szék, törött-lábu sánta asztal, rajzállvány, repedt tükör és ugyanolyan repedt, virágmintás majorka mosdótál, ez volt a berendezés. Mindez a panoráma-val és szemtelen légtornászmacskákkal együtt potton hatvan lírába került havonta. Így volt szép.

Nagyon szép volt. Az utcában volt egy lattéria ahol remek reggelit lehetett enni, illetve reggeli ebédelni, vagy vacsorázni. Míg is retély előttem, hogy signorina Saras hogyan, miből bírta hitellel. Tulsokan

látzat ellenére állhatatosan utálták a fasizmust.

Az igazi baj akkor kezdődött, amikor a Führer harmincyolc tavaszán táviratot küldött Mussolininak, Teherautók járták a várost a távirat felnyitott másolatával. Mindenki olvashatta a hálálkódó szavakat, hogy mindenki megnyugodjon:

„Duce! Io non dimenticato mai! Hitler.” (Duce! Soha nem felejttem el Hitler.)

Tudniillik azt, hogy Mussolini brenneri hadosztályai lábhozott fegyverrel nézték végig az Anschlusst. Azok a hadosztályok, amelyek Ausztria függetlenségét nem nyugtatta meg a Führer távirata. Az Örök-város polgárait letörtén, nyugtalanul és rosszat sejtve várták a holnapot.

A „Messaggero” aznap három óránként jelentette meg különkiadásait. Késő este mentem haza. Házasszonyom, signorina Pistolato az ajtóban fogadott.

— Che novita? Guerra? Mindenki össze-vissza be-

Bocca di Leone 43, presso Pistolato.

— Mi a csoda! Akkor maga az én szobámban lakott! Hát nem jött vissza a signorina fia?

— Ah! Szóval maga volt az? — kérdezte restelkedő nevetéssel ismerősöm.

Igy tudtam meg hogy elköltöztem után az asszony paphoz szaladt akinek elmondta lelki gyötrelmeit, kétségeit, hogy hosszú hónapokig egy zsidó lakott nála, nem tudja, hogy bűn-e ez, és ha bűn, van-e valami mód a feloldásra?

A pap két ministráns-gyerekekkel, csemetyűkkel, füstölővel elment signorina Pistolato lakására, ahol annak rendje és módja szerint újra beszentelte a ferde-mennyezetű tetőszobát, ahonnan látni lehetett fél Rómát, háttérben a San Pietro csillogó kupolájával.

Az analfabéta asszony leszámolt 30 lírát a szentéletű atyának, aki a jövőre nézve azt tanácsolta, hogy kérdezze ki lakóját hite felől, így nem lehet majd baj. Aztán eltávozott ministránsaival, csak a tömjénfüst maradt utána.

1936 végén mesterem ajánlására meghívást kaptam a Bécsi-kapu téri Eszterházy-palotába. A könyvtárterem freskói volt jó pár hetes restaurálási munka. Nem volt gúrgós, kényelmesen dolgozhattam. Minden délután négy óra tájban liberális inas bőséges uzsonnát hozott és megkérdezte, van-e valami külön kívánságom? Soha nem volt semmi, mert még az ezüst cigarettadoboz is naponta töltötték különlegességi és külföldi cigarettákkal.

Egy alkalommal, éppen létrán álltam, amikor bejött a gróf. Megállt a létra alatt és szakállát simogatva nézte, hogy dolgozom. Persze, azonnal le akartam jönni hogy jobb áttekintése legyen.

Maradjon csak, kérem, maradjon — mondta — nem akarom zavarni munkájában! Vastag kötetet emelt le az egyik polcra és az ajtó felé indult, onnan szóló viszája:

— Sokáig tart még a munka?

— Még pár nap, kegyelmes úr, úgy tíz nap, karácsonyra biztosan készen lesznek.

— Rendben van, nem sürgetem... sőt, ha kedve van, nézze csak, ott az alsó polcon sok érdekes dolgok tárolhatók... nyomatok, karcok, átnézhető öket, vannak egészen komoly darabok is a mappákban. A grófnő is benyitott pár nap múlva.

— Hogy haladunk?

— Még egy-két nap és készen vagyok, kegyelmes asszony!

— Rendben van, most azért jöttem, hogy meghívjam

házunk szent-estjére... mindenképpen, aki házunknál él, dolgozik, résztvehet, részt szolgált venni a kápolnánkban rendezett éjjeli misén...

Zavarbajjöttem.

— Igazán kitüntetett... kegyelmes asszonyom... csak... csak... a kegyelmes asszony valószínűleg, nem tudja, hogy én...

— De tudom... én izraelita... ezt akarta mondani, ugy-e?

Furcsa beszélgetés kezdődött.

A grófnő egy feltételezésből indult ki: nemrég jöttem az Örök-városból, ahol művészlelkem megfogta és lenyűgözte (sic) az Egyház igazságának örök fénye. Rá kellett találnom ott az Igaz Utra!

A kegyelmes asszony pedig keresztényi kötelességét teljesíti akkor, ha megfogja kezemet és segít nekem Krisztus utján az első lépések megtételénél...

A beszélgetés végig elvi síkon mozgott. Nem hallgathattam el, hogy szinte megadó volt a grófnő igyekezte, hite és kétségbeesett akarása, hogy az örök kárhozattól megmentsen és engem, az eltévedt bárányt, végül mégis Krisztus aklába tereljen.

— Meg kell ismernie Ott! Ismernie kell! — ismételtette.

Mire én, habozva — mert a grófnő bizonyára nem így értette — felsoroltam néhány Jézus-életrajtot, amelyeket olvastam Legelőszor és véletlenül Jean Rictus nevét ejtettem ki — szörnyű nyelvbottlás volt! Annál is inkább, mert a költő nem biográfiai írt, hanem egy-verses elbeszélést, amely szigoru egyházi indexen volt.

— Ezt a nevet ne említse ebben a házban, kérem! — csattant fel a grófnő.

Renan említésekor megidegenkedve néztem rám, de Pappini neve hallatán kiengesztelődve bólintott.

Már egészen besötétedett. A kegyelmes asszony sóhajtott.

— Háboru van megint... Istenítélet! Rettenetes dolgok történtek Lengyelországban! Új megpróbáltatások, szenvedések... Meg kell értenünk, be kell látnunk végül is, hogy csak Krisztusban találhatunk megváltást, nyugalmat és békét! Istenem, mennyit szenvedtek már... nyakas tévelygők... szegények...

Felmentelt karjait.

— Vajha megerhetném azt a gyönyörű napot! Még fogunk beszélni ezekről a dolgokról — mondta búcsúzóul.

Az éjjeli misén nem voltam ott és többet nem beszéltem ezekről a dolgokról a grófnővel.

1946-ban jártam ismét a Bécsi Kapu-terem. Már nem láttak ott a kegyelmesek. A gyönyörű barokk palotát a rombadöntötte a háborus „istenítélet”, az az erő, amely hatmilliót ölt meg a nyakas népből. Az az erő, amely egy felszentelt pap ajkáról Krisztus nevében vezényelt sortűzvet kórházi betegekre.

A papot nem dr. Táró Virgilnek, hanem Kun páternek hívták.

vetünk igénybe. Többet utáni portréja volt már és lakásában még az ágy alatt sem volt már hely a vásznaktól. Ágya fölött egy olasz szépség aktja függött némes ó-arany keretben. Sokáig bántam a képet.

— Tetszik? — kérdezte a jó hatvanas signorina.

— Nagyon... nagyon szép kép.

— Ezt is egy magyar festette... már régen... rólam...

— Magyar? Hogy hívták?

— Közelebb hajoltam a képhez s míg kibetűztem a szignót, signorina Saras már mondta is bánatos emlékező sóhajjal:

— Fenes... Fenesi...

Valóban! Ott láttam a nevet és az évszámot: Fényes A. 1891.

Aztán volt az Oroszlán-szaj-utcában egy zárda is, ahonnan kora hajnalról nap nyugtáig különféle csemetyűk, harangok, orgonaszó, és női kórus hangjai szűrődtek ki és vegyültek el az utca lármaival. Amikor a zárda lakói celláikba vonultak és az utcai árusok is berekedtek már, felütek az első vendégek a zárdatól nem messze működő „casina” körül. Népség, katonaság, főképp katonák, feketeinges milicisták és matrózok.

Az őrzőrendszerint hajnal felé érkezett. Akkorra már mindig akadt néhány őrszékakapzkodott, kidobott vendég a Casina előtt. Az őrző nem törődött velük, csak ha kést láttak a kezben, vagy vért a járdán. Akkor kiosztottak néhány rettenetes pontot. Erre elszaladt mindenki. Aki nem tudott szaladni, azt kórházba vitték.

Egyébként abban az utcában rendes népek laktak. Jó emberek, vidám emberek, kedves emberek, csak úgy, mint a többi utcában és szinte egész Itáliában, akik minden propaganda és

szél, nem tudok semmiről! Házasszonyom férje esetet a világháborúban, nagyobbik fia pedig Abessiniában. Másik fia akkor már nyolcadik hónapja Spanyolországban volt, mint „önkéntes”. Az asszony analfabéta volt.

— Guerra? nem, még nincs háború — feleltem és kiteríttem az újságot a konyhasztalra.

— Mit irnak? — kérdezte.

Nagyjából elolvastam neki a főcímeket, hogy hany oszlopban és hogyan vonultak be a németek Ausztriába. Hogy Schussnigg mit mondott az utolsó rádióbeszédében... hogy mi történt Bécsben...?

Az asszony egyszerre csak közbeszólt:

— Ebrei? Mi van a zsidókkal?

— Kínózzák a zsidókat, fosztogatják, verik, ölik őket...

Az asszony összecsapta kezét.

— O! Madonna mia! Miért, mit csináltak?

— Mert zsidók! — válaszoltam elkeseredve.

— Es sok zsidó él ott?

— Vagy százezeren...

— Terribile! Es mondja csak, mégis, milyenek azok a zsidók? Maga ismer zsidót? Ott Magyarországon, a maga városában, ott is élnek zsidók?

— Igen, signorina... én magam is zsidó vagyok!

Az asszony kerekre nyitotta szemét és rámeredt. Hirtelen keresztet vetett, úgy suttogta:

— O Gesu! O Maria immaculata!

Másnap felmondott.

Azt mondta, hogy fia jön vissza Spanyolországból és szüksége van a szobára.

Nem volt nagy ügy, órák múlva volt másik szobám, két utcával arrébb.

Néhány hét múlva signorina Saras latteriájában beszéltem valakivel, aki közölte velem az új címét: Via

A népi demokráciák műhelytitkaiból

— SZÍNHÁZ —

Nasr-A-Din kalandjai

Az alábbiakban kezdjük közölni Petrovics Béla rendkívül érdekes cikksorozatát, amelyben Rákosi Mátyás életútján keresztül bemutatja a politikai hatalom bonyolult mechanizmusát a Szovjetunióban és a népi demokráciákban. Ez az ördögi precizitással megtervezett politikai gépezet egyik legjellemzőbb vonása volt a sztálini korszaknak és ez a gépezet kezd most, Sztálin halála után, komoly belső defektusokat felmutatni.

Petrovics Béla, akinek korábbi cikksorozata a szovjet kirakatperek technikájáról, Európa-szerte rendkívül felhívást keltett, ebben a cikksorozatában is a kitérő és jólinformált riportert alaposágával és drámai meglepetéssel erejével tárja elénk korunk nagy politikai színterét.

Petrovics cikksorozatát az UJ KELET következő számaiban, naponta folytatatosan fogjuk közölni.

Rákosi Mátyás 1892 március 9-én született Magyarországon, a Bács-megyei Ada községben. Apjától, Róth József fűszerkereskedőtől — mint bizalmas baráti körben mondani szokta — két terhet örökölt, zsidó vallását és gnómszerű külsejét...

Egész életén végigkíséri ez a két okból eredő kisebbségi érzet, amely fokozottan kompenzálódott mások elnyomására törekvő zsarnoksággá...

Iskolatársai állandóan csufoják aránytalanul nagy fejét, görbe lábát és pupos hátát...

A kis Rákosi úgy látja, mindezt azért merik megtenni vele, mert zsidó...

Gyűlölni kezdi szüleit rokonait és minden zsidót aki a fűszerüzletben megfordul...

Kilenc esztendő, amikor megszövik hazuról, hogy fajtájától megszabaduljon...

Csendőrok visszahozzák. Apja értelmes ember. Nem veri meg. Látja azt a lelki válságot, ami a kis gyermekben dúl. Fia kedvéért leveti a zsidó Roth nevet és a magyarhangzású Rákosi névvel telepedik le egyidőre Sopronban, ahol egy ismerősük sincs...

A fiu ekkor már folyékonyan beszél a magyar mellett a szerbet és Sopronban megtanul németül. Az apja látja, hogy a gyermeknek az átlagnál több esze van.

Egy este behívja magához és elmagyarázza neki, hogy csak egy módon védheti meg magát a gúnyolódásoktól, ha gazdag, nagyon gazdag lesz.

— Ha az embernek pénze van, fiam, — kezdi — az emberek megbocsátják a pupját, sőt még azt is, hogy zsidó... Vagyont nem hagyhat rád, mert nagy vagyonom nincs. De adok egy örökséget, amivel többet kezdehetsz, mint a pénzzel. Taníttatni foglak.

S Rákosi Mátyás beiratkozik az előkelő szabadkai gimnáziumba, ahol rövidesen feltornázza magát az első közé. 14 éves korában tud latinul, Vergiliust, Horáciust fordít és megoldja a nyolcadikosok matematikai tekeit. Német klasszikusokat olvas eredetiben. Két év alatt megtanul olaszul, majd franciául.

Es közben beleszeret egy gazdag uridivatáru kereskedő lányába. Az apa nem nézi jó szemmel a fiatal diák udvarlását. Panaszt emel a gimnázium igazgatójánál. Rákosi-nak eléggé botrányos körülmények között el kell hagynia Szabadkát.

Tanulmányait a szegedi gimnáziumban folytatja. S egyre erősebben éri benne a gondolat: egy szép napon majd bosszút áll mindazokon, akik megszegyénítették.

Apjához küldött levelében azt írja. „Ha sok pénzem lesz, felvásárlom K. I. összes váltóit és rhögve nézem, hogy árverezik el a fényes uridivat üzletet...”

Az apa tántorítatlanul ott áll a fiu mellett. Érettségi után lehetővé teszi számára, hogy Magyarországot legelőkelőbb főiskolájára, a Keleti Akadémiára iratkozzék be. Rákosi Budapestre kerül. Felsőfokú közgazdaságtant, keleti nyelveket tanul és igyekszik bekerülni az ugynevezett jobb társaságokba.

Jószápasu frakkot, szmokingot csúsztat magának.

de ezek a kellékek mind nem elegendők ahhoz, hogy a visszatérítő külsejű fiatalembert bárhová is meghívják. A meghívások elmaradása adja meg az okot Rákosinak arra, hogy éhezve egyetemistákból kis gárdát szervezzen maga köré. Apjától bőven kap pénzt, telik arra, hogy szerény ebédet, vacsorát fizessen kollégáinak. S Rákosi itt kezd életében először lázítani a korcsmaasztalok mellett a burzsoák ellen, akik a szegények előtt nem nyitják ki házuk kapuját...

Rákosi hamar észreveszi, hogy az elégedetlenség szítása kitűnő eszköz lehet ahhoz, hogy valaki bizonyos mértékű hatalomra tegyen szert. Az elégedetlenkedő egyetemisták rövidesen beválasztják a Gallei Körbe. Es 1909-ben olyan nagy a befolyása a Keleti Akadémia diákjai között, hogy egy zavargás alkalmából ő adja át a tüntetők követeléseit a tanári karnak.

1910-ben a Keleti Akadémia diplomájával a zsebében kacsingatni kezd a szak szervezettek felé. Eljár munkásságukra, ismerkedik a munkásmozgalommal. Látja, hogy ahol annyi elégedetlenkedőt nem talál, mint a munkásság soraiban. Talán itt az ugródeszka ahonnan könnyebben elérni a hatalmat, mint az aránylag nehezen megszerezhető pénzeszákókat tetejéről.

Az apja leintí... — Egy feudális országban — mondja — a politika az urak dolga. Járható út a hatalomhoz a pénzeszérés.

Rákosi megint hallgat az apjára. Zsebpénzzel bőven ellátva előbb Hamburgba, majd Londonba megy, hogy a helyszínen tanulmányozza a világkereskedelem kulisszatitkait. Majdnem egy esztendő marad Londonban. Megtanul angolul és a legjobb uton halad afelé, hogy árubeszerzője legyen egy angol kereskedelmi ügynökségnek, amikor kitér a világháború és Rákosinak el kell hagynia Angliát.

Oththon behívó várja. Dühöngve vonul a frontra. Ugy érzi, karrierjét térték ketté.

A hadseregben semmilyen rangot nem tud elérni. Külseje miatt egymásután érik a megaláztatások. Egy vágya van: szökni. Es 1915 október 17-én éjszaka átszökik az oroszokhoz.

Odaát közönséges hadifogolyoknak tekintik és marhavagyonban szállítják el a csita vegyes hadifogoly táborba. Rákosi nem tölti tényleg a napjait. Egy-kettőre megtanul oroszul, s amikor a táborot áttelepítik a kínai határmenti Dauriába, Rákosi orosz, német és magyar tolmács, ami bizonyosfokú hatáskört biztosít számára. Jőidőben értesül a legfrissebb hírekről. A cárizmus bukása után azonnal lázadást szervez a fogolytáborban és ezeket bír rá arra, hogy csatlakozzon a kommunistákhoz. Kitűnő szimuláttal érzi, hogy Oroszországban az Internacionale a jövő zenéje...

1918 elején már Leningrádban van és felajánlja szolgálatait Kun Bélának arra az esetre, ha kommunista szervezkedésre kerülne a sor Magyarországon is. Kun Béla szívesen látja a fiatal intellektuel csatlakozását. S amikor a háború elvesztése után, 1918 október 30-án Károlyi Mihály kormánya

vér nélkül átveszi a hatalmat az utolsó magyarországi Habsburg uralkodó kezéből, a 27 éves Rákosi titkos megbízással Magyarországra érkezik.

Leninék látják, hogy Károlyi Mihály könnyen eljárt szatnya ugyanazt a szerepet Magyarországon, amelyet Kerensky játszott Oroszországban. A cél: kommunista forradalom minél több országban. Rákosi feladata lázítani a tömegeket és az elégedetlenkedőkől hadsereget szervezni Károlyi Mihály koalíciós kormánya ellen.

Közben Kun Béla 1918 november 20-án idealista intellektuelekből, volt oroszországi hadifogolyokból, börtönből kiszabadított katonaszökevényekből és jobb jövőt remélő munkásokból megalakítja a Magyar Kommunista Pártot — de nincs pénze...

Rákosi a Vörös Gárdával hozzaát, hogy a forradalmi felfordulás lehetőségeit anyagi formában kamatoztassa. Pszichológiai szempontból igen jellemző, hogy 120 emberével először Szabadkára utazik, oda ahol a legtöbb megaláztatás érte és elsőnek azt az uridivat-üzletet rabolja ki, amelynek tulajdonosa bezárta előtte háza kapuját. Azután sorra jönnek bankok, templomok, kolostorok. Gyűlik a pénz a pártkasszában.

A szociáldemokrata munkásság tiltakozik az ellen, hogy a rablásokat az ő nevében követik el. A Népszava vezércikkét ír Rákosi gárdáikodó bandája ellen, mire Rákosi 1919 február 2-án a Vörös Gárdával Pestre jön és tüntetést provokál a Népszava szerkesztőisége előtt. A kormány karhatalmi alakulatai lefogják és a többi kommunista vezetővel együtt bebörtönözik.

Közben az országban tartóhatatlanná válik a helyzet. Károlyi Mihály kormánya önként felajánlja a hatalmat a szociáldemokrata pártnak. A vezetők érzik, hogy az állandóan lázító kommunisták leszerelése nélkül képtelenek hatalmon maradni. Es a budapesti gyűjtőfogház egyik cellájában a két párt vezetői megkötik az első fűzőt: 1919 március 21-én a magyar munkásság nevében Kun Béla átveszi a hatalmat Magyarországon.

A fosztogató gárda vezetését Samuely Tiborra bízják. Rákosi viszont, mint népbiztos a kommunista államkincstár pénzügyeinek kezelését veszi kezébe többedmagával.

Ebben a minőségben találkozik életében először és utoljára a nagy szerelemmel. S ennek a nagy szerelemnek a következménye adja meg a döntő lökést ahhoz, hogy ellensége legyen mindannak, amely az emberi életben szépséget, örömet és boldogságot jelenthet.

(Vasárnap folytatjuk.)

Bucharin szelleme győzött?

(A 4-ik old. cikk befejezése.)
Talmat nem a nép többségének képviselői, hanem egy teljes diktatórikus formában uralkodó kts csoport gyakorolja, nincs semmi garancia arra, milyen irányt fog venni a további fejlődés és igen könnyen lehetséges, hogy újabb visszavágás fog bekövetkezni az egész vonalon. Az új liberalizmus még nem vert gyökeret, hiszen a Politbüro kegyelméből jött létre — a Politbüro pedig bármely pillanatban változathatja a véleményén. Az a harc, amely a Kremiben folyik most a hatalom körül, igen problematikusá teszi a jelenlegi liberalizmust: valamennyien kitérő örömmel fogadják a fejlődésnek ezt az új fázisát, de senki sem biztos benne, hogy ez az új folyamat folytatódni fog-e és senki sem tudja, meddig fog jutni. Alttalában az az érzés, hogy ez az átmeneti fázis hosszú-

Joszéf Milo, a Kameri Színház kitűnő rendezője, újra tanujelét adta annak, hogy valóban ért folkroriztikus darabok rendezéséhez is. Az első sikeres kísérlet a „Gyémántpatak kisasszony” című kínai darab volt. A folklor mindig eredeti és valódi anyagot nyújt a színpadnak, újat és változatosat hoz — ha a rendező ért hozzá.

„Nasr-a-din kalandjai” keleti legenda, népmese, arab — bukhari és perzsa elemekkel telítve, amelyet az „Ezeregy éjszaka” meséiben láttunk. És mégis más. Mert ha az „Ezeregy éjszaka” meséit olvastuk, vagy színpadi, illetve filmfeldolgozásban láttuk, tudatalattunk egyik csücskéjében folyton azt éreztük, hogy „festett” mese az egész, a valóság minden árnyalata nélkül.

Nemugy a Nasr-a-din személye körül kialakult legenda.

Ez a legenda a szegény keleti ember száján él és úgy táplálja lelkét, mint a falat kenyere a testét, mert

ahol Nasr-a-din megjelenik, Bukharában, Teheránban, Bagdadban vagy Isztambulban, mindenütt csodákat művel a szegényekkel. Emiatt legalább tízszer halálra ítélték különféle országokban, de rajta a halál sem fog, feltámad és tovább járja a világot, hogy a szegény embert kihúzza nagy bajából...

Ez a figura nem egyedülálló a keleti népmesében és igen gyakori az északi és a nyugati népek legendáiban is: az angolok Robin Hoodja, a franciák Rolandja, a spanyol Don Quichote, a magyar Róza Sándor, részben mind Nasr-a-din figurák, hősök is, meg álomlovagok is, furfangos és leleményes figurák, akik valamilyen okmiatt a társadaimot megsegjére kerültek; gyakran mint utonálló betyárok jelentkeznek, kirabolják a gazdagokat és szétosztják a zsákmányt a szegények között. A szegényt minden esetben megvédi a gonosz gazdagok ellen. Ez az embertípus a szegény ember „költői” ideáljára elnyomott lelkének kivettítve, vágyalma, amelyet a saját képére alkot és óriásira felnövel.

Nasr-a-din köré csoportosulnak természetesen a népmese egyéb ismert motívumai is:

nyát, a csodaszép Gulgant követeli magának apja adósága fejében. Nasr-a-din azaz a saját maga költött mesével, hogy számára naponként egy-egy dinárt csinál mindegyik fülében, eladja az állatot 400 dinárért a pénzhez Jafrnak és ezzel a pénzzel kiváltja a leányát. Ekkor azonban az emir emberei rabolják el Gulgant a három számára. Nasr-a-din újabb furfangok által bekerül az emir udvarába, mint Hussein Huszli, a bagdadi tudós, akivel ruhát cserél. Gulgant kimenekíti a háremből. Nasr-a-din ravaszságával csak jó szíve vetekedik. Közben tudniillik híre jár, hogy Nasr-a-din Bukharában tartózkodik, az emir köröztetési és három szegény munkást eléje hurcolnak, mert nem hajlandók elárulni Nasr-a-din hollétét. A három embert, — akik között van Gulgant apja is — halálra ítélik, de Nasr-a-din emberesége szíve ekkora áldozatot nem bír elviselni és, hogy megmentse őket, felfedi magát. Az emir boldogan ítélik kezük felette: varrják zsákmányba és dobják be Bukhara legmélyebb kutjába.

De Nasr-a-din nem azért Nasr-a-din, hogy túl lehessen járni az eszén. Ismerve a bérencek pénzéhségét, azt kiáltja ki nekik a zsákból, hogy sok pénze van eldugva és mikor megjelöl a helyet, az emberek rövid időre magára hagyják. Eppen arra vetődik szamarán a vén uszorás és Nasr-a-din elhiteití vele, hogy a zsáknak csodatevő hatása van: aki rövid ideig benne van, megfiatalodik. Erre Jafr könyörög, engedje őt be a zsákba, amit Nasr-a-din egy marék pénzéért meg is tesz. Kimászik a zsákból, beledugja az öregét és amikor a családott örök visszatérnek, Jafrtot dobják be a kutba.

A megfélemlített szegények közben előbunak rejtékelyűkből, körülveszik a kutat és hangos szóval síratni kezdik jötevőjüket. Nasr-a-din erre megjelenik előtűk tálts szamarán, mint valami látomás és a szegények boldogan elhiszik, hogy Nasr-a-din, nem lehet elpusztítani.

Miután mindez befejeztett, Nasr-a-din elbucszik tőlük és a gyönyörű Gulgantól, akit szeret és aki visszavárja, szamarával elhajt más vidékre, új kalandok után...

— Bukharai legenda —

A tálts szamarát, amely olvas, beszél és aranypénzt csinál gazdájának; a kigyóbüvölő jós; a szegényember és csodaszép leánya, akit a gazdag ur elrabol — motívum, amelyet annyiszor felhasználáltak már a színpadon (Rigoletto, Bajazzo, A zsidónő); leányok a forrásnál korszóval a vállukon stb.

Nasr-a-din legendáját L. Siloviev és Victor Victovitch dolgozták fel színpadra; ennek ellenére nem színdarab a szó igazi értelmében, csak népmese színpadon előadva a népmese minden motívumával. A darab tulajdonképpen Nasr-a-din számos kalandjának egyikét meséli el, amikor vándorlásai és csínytevései közben Bukharába érkezik.

A csodatevés máris kinakozik számára Bukharában. Jafr, az öreg uszorás éppen a szegény fazékcsináló leá-

Es Nasr-a-din a nép lelkében örökre él.

Ki figyel a muezzin szavára, aki a toronyból adja hírül a nagy eseményt, hogy Nasr-a-din nincs többé, az emir parancsára kutba dobták...

Nasr-a-din meséje a Kameri színház előadásában bübajos. Es ezenkívül meggyőző, mert az előadás és a rendezés a folkloriztikus követelményeknek megfelel. A keleti zenét eredeti bukhari társulat adja elő, a dalokat bukhari lányok énekelik, akinek hangjából és játékból kicseng, hogy ismerik a mese eredeti, keleti könyezetét. A muezzin — eredő

nyát, a csodaszép Gulgant követeli magának apja adósága fejében. Nasr-a-din azaz a saját maga költött mesével, hogy számára naponként egy-egy dinárt csinál mindegyik fülében, eladja az állatot 400 dinárért a pénzhez Jafrnak és ezzel a pénzzel kiváltja a leányát. Ekkor azonban az emir emberei rabolják el Gulgant a három számára. Nasr-a-din újabb furfangok által bekerül az emir udvarába, mint Hussein Huszli, a bagdadi tudós, akivel ruhát cserél. Gulgant kimenekíti a háremből. Nasr-a-din ravaszságával csak jó szíve vetekedik. Közben tudniillik híre jár, hogy Nasr-a-din Bukharában tartózkodik, az emir köröztetési és három szegény munkást eléje hurcolnak, mert nem hajlandók elárulni Nasr-a-din hollétét. A három embert, — akik között van Gulgant apja is — halálra ítélik, de Nasr-a-din emberesége szíve ekkora áldozatot nem bír elviselni és, hogy megmentse őket, felfedi magát. Az emir boldogan ítélik kezük felette: varrják zsákmányba és dobják be Bukhara legmélyebb kutjába.

A kosztimökök legnagyobb része eredeti arab-bukharai népisélet, a díszletek is — Joseph Karl műve — a keleti hangulatát keltik.

Nasr-a din minden hajjal megkent, furfangos, bohém, jószívű alakját Avraham Hafi játssza, kitűnően és meggyőzően. Játéka híres Molliere-szerepekre emlékeztet, a semmirekellő Don Juanra és a furfangos Sganarelle-re. A tehetséges kómikus színész egyébként jó erő a Kameri színházban, ebben az évadban szerződött le az Ohelből, ahol alapító tag volt és 27 éven át játszott. Avraham Hafi nemcsak színész, de lírai költő is, akinek két verseskötete jelent már meg.

A darab másik főszereplője — a tálts szamarát, Nasr-a-din hűséges barátja. Ezt a nehéz, sok ónuralmat és virtuozitást követelő, hosszú szerepet, S. Ofir, fiatal színész alakítja, igen tehetségesen. — Chaia Hararit, Gulgant, arab leány szerepében igen jó és dekoratív öltözetében tündériszép. Michael Gor alakítja a bukhari emirt: mintha réa szabták volna ezt a szerepet. Rosa Lichtenstein kitűnő háremigazgató, Simta finna és kómikus Hussein Huszli nyújt. A kisebb szerepekben is jók a színészek, különösen Avraham Ben Joszef, Berlinsky, Rónai, Arje Levi stb.

Az az érzésünk, hogy „Nasr-a-din” a Kameri színház egyik sikeres darabja lesz.

Dr. Marton Gizella

ELEGANS

nyári ruhák
kis hibával.
Korlátozott mennyiségben, egyenesen a ruhagyártóból, a foyasztónak, gyári áron ATADOK, SCHMULEWITZ, TEL AVIV, Gruzenberg utca 20. (Csak d. u. 5-7.)

BABILÓNIA — PONYIVEC — BNÉ-BRÁK

OSI SZOKÁS ÚJ ÉLETRE KEL

Uton-útfélen öles plakátok hívják meg a talmud tengeren legalább is valamennyire evezni tudó nagyközönséget, hogy vonuljon be kétheti intenzív tanfolyamra Ráv Kahneman, a neves „ponyiveci rabbi” bné-bráki jesivájára. Két heti tanulmányidőre? Ki hallott már ilyet? Szokatlan terminus ez a talmudi buvárkodás világában, ahol a tanulmányi időt évek hosszú sorával mérik. Még arra a gondolatra juthat az ember, hogy a ponyiveci rabbi, aki nagy fantáziával és sok ötletességgel alapította meg jesiváját, utánozni akarja a modern tudománysszakok tényleg burjánzó nyári rövid továbbképző tanfolyamok, a „gyorsforralók” intézményét.

Azonban mindenféle találgatásnak véget vet a plakát világos szava, amely megmagyarázza, hogy itt oly régi szokás újjalesztéséről van szó, amely már több mint ezer esztendővel ezelőtt divott a babilonai — ma úgy mondják: iráki zsidóság körében.

585-ben a közönséges időszámítás előtt — 2538 esztendője lesz a jövő heti tiszteletnapján — Nebukadnecár király elfoglalta Jeruzsálimot és ezzel véget vetett az első zsidó államnak, a nép legnagyobb részét elhurcolta a babilonai fogdába. Hetven évvel később ugyan visszavert hazájába a nép, jobbanmondva csak negyvenkétezer lélek és ezek építették fel óriási áldozatok s nehéz küzdelmek árán a második zsidó államot, amivel megalapozták és megmentették a zsidó népet örök időkre. Igaz ugyan, hogy később még érkeztek további bevándorlók Babelből — ahogy Babilóniát iverítik nevezik — de a nép zöme ott maradt. A zsidó állam, amely természetesen úgy a zsidó nép szellemi központja lett, 585 évig állott fenn, de még bukása után is vagy két és fél évszázadon át az egész zsidóság szellemi irányítója maradt. Csak a harmadik században, amikor Erecben a bizánci elnyomás alatt a nép pozíciója rendkívül gyengült, szállt át Babelre a zsidó nép szellemi hegemoniája.

Ez a báveli zsidó gyarmat — bátran nevezhetjük annak — amely a későbbi góla szülőanyja lett, távol a világtörténelem lármás színpadától és kevéssé érintve az előzsidai gyakorlati politikai megrázkódtatásoktól, hamarosan fejlődésnek és virágzásnak indult. A báveli galutot — legalább is fennállásának első mátszáz évét — anyagi jólét, szilárd jogi helyzet és szellemi fellendülés jellemezte. Mindig szoros összeköttetésben állott az anyaországgal, Erec Jisráéllal és nem egy nagy tudós jött onnan ide, köztük a böcs Hillél is, a Tan legmerészebb döntőmagyarozója.

A báveli zsidóság élen, amely a többszörös uralomváltás ellenére is széleskörű politikai autonómiát élvezett — ilyenről álmodtak sok európai országban a zsidók az első világháború után — állott a „rés galutá”, a száműzetés fejedelmé, aki a báveli kormányok részéről is hercegi tisztelet-

Jól bevezetett (4) fodrász- és kozmetikai szalon keres azonnalra elsőrendű kozmetikusnót jó feltételek mellett. Biztos megélhetés. FRIEDMANN SZALON, PETACH-TIKVA, Berkovits 10.

10. Új Kelet 1933 VII. 17.

ben és kiváltságokban részesült. Igaz, hogy ezen rang első viselői még azzal dicsekedhettek, hogy Dávid királyi házában leszármazottjai. De a nép maga is nagy hódolattal vette őket körül. A fejedelem a templomba nagy pompával vonult be, ahol a tóra felolvasásához nem „hívták fel”, hanem díszes emelvényen felállított trónjához vitték a törát, amire a rés galuta felállott, fel emelte a tekercset és maga olvasott fel belőle.

A nép szellemi életének irányítását két báveli városban, Szurában és Pumbaditában működő két nagy jesiva intézte. Az az óriási szellemi munka, amelyet ez a két főiskola századok folyamán végzett, lelki tápláléka lett a zsidó népnek az egész galuban több mint egy évszázadon át, ellenállóképessé tette Izráelt minden elnyomással és üldözéssel szemben és egyben megővta a szellemi tespedéstől és lezuillástól.

Hogy a népek mind szélesebb rétegeit bevonhassák az Irés tanulmányozásába, a két főiskola vezetősége kétszer évente és pedig téli vizsgáztatással, ádár havában, és nyárutóján, elul hónapjában, tehát olyan időben, amikor a gazdának legkevesebb dolga volt, a legnevesebb tudósok vezetésével a tudásban való tökéletesítés végett egy-egy havi tanfolyamot nyitottak meg. Ezeket a nagy gyűlékezeteket Kálá szóval jelölték meg, ami máskülönbön tudvalevőleg a menyasszonyi iverit neve. Lehetőség, hogy ez talán visszhangja annak, hogy a titkos tanban a Tórárt mint Izráel aráját ünneplik. A gyűlékezetek idejét pedig úgy hívták, hogy „Jarché kálá”, a kálá hónapja.

A kálára tömegesen gyűltek össze a nép minden rétegéből Szura és Pumbadita városában mindazok, akiknek nem volt érkezésük arra, hogy a tanházakat látogassák, de akik odahaza mint magántanulók igyekeztek behatolni a talmudi tudás titkaiba. Olyan óriási tömegek tödültek ezekhez a havi tanfolyamokhoz, hogy bizony a résztvevők jó részének szabad ég alatt kellett éjszeleznie.

Ezek a kálá-hónapok az emberiség kultúrtörténetében példa nélkül álló intézmények, amelyeken a báveli zsidó tudósok kétszer évente szellemi hadgyakorlatra mozgósították a nép nagy tömegeit. Ekés bizonyossággal az annak, hogy a zsidó népnek olyan a viszonya a könyvhöz, amelyet semmi más nemzetnél nem észlelünk. Nem mintha más népek nem lettek volna szoros összekapcsolva a könyvvel, de náluk csak a kiváltságosok mutattak érdeklődést az írott szó iránt.

Hát még az akkori időben! A kálá hónapjainak intézménye a 11. században szűnt meg, miután századokon át nagy sikerrel folytatta áldásos működését. Nézzük csak, milyen volt akkor a tudás foka Európában: Nagy Károly császár, aki 800 körül élt, még nem tudott sem írni sem olvasni és csak élet vége felé igyekezett harcedzett ujjait rávenni arra, hogy ákom-bákomot vessenek papírra aláíráskeppen. Kétszáz évvel később Szent István magyar király és jóval utána Szent László király is még analfabéták voltak. Persze az egyház nem is igen igyekezett a dolgok ebbeli rendjén változtatni, mert a „lelki szegények” könnyebben tudott uralkodni.

Már vagy kilencszáz esztendője annak, hogy elhagyta a báveli iskolák fénye, megszűnt a „rés galuta” méltósága, lassanként tespedésbe sülyedt az ó-

A Goldstein Számi-eset

Irta: KISHONT FERENC

Volt egyszer, hol nem volt, talán még ma is megvan, sőt egész biztosan fennáll, egy bizonyos köztintézmény, mondjuk az egyik elmaradott középamerikai országban, mondjuk Panama-ban. Ennek a köztintézménynek az a feladata, hogy különböző nagyjelentőségű közügyeket közkívánatra közvetítsen és ezen feladattal biztosan a legnagyobb sikerrel látta el, ha nem állnának kellő anyagi források az intézmény rendelkezésére. De mivel az intézmény hatalmas anyagi lehetőségekkel bír, bizonyos kisebb kilengések napirenden vannak túlméretezett keretein belül.

Történt egyszer, ugyanis, hogy a köztiszteletben álló köztintézmény vezetősége nagyszabású jótékonyági akciót indított, amelynek keretein belül a közelgő panamai nemzeti ünnep alkalmával minden szegény gyermeknek egy darab Goldstein Számi-cukorkát kívánt biztosítani. Az akció végrehajtását az egyik tehetséges igazgatóra, bizonyos José Sultájsz-ra bízta, aki valóban nagy hozzáértéssel szervezte meg a Goldstein Számi szétosztását a szegény panamai gyerekek között. Maguk a kisdetek pozitívan fogadták az akciót és a vállalat vezetősége, valamint a vezető kormánykörök nem győzték eléggé dicsérni Sultájsz rátermettségét a nagy jótékonyági tapasztalatokat igénylő „Mivcá-Goldstein Számi” bravuros lebonyolítása alkalmával.

Azonban nem mult el két rövid év és a köztintézmény ellenőrző bizottsága olyan jelenségeket észlelt, amelyek bizonyos gondolatokat ébresztettek. A könyvek átvizsgálása után, ugyanis, egy csodálatos véletlen folytán kiderült, hogy Sultájsz annakidején a Goldstein Számi-cukorkákat meglehetősen magas árfolyamon vásárolta. Az igazgató minden egyes cukorkáért 12,600 dollárt fizetett az intézmény kasszájából, jóllehet, abban az időben a Goldstein Számit félcentért árúsították az utcai üzletekben. Az ellenőrző bizottság tehát nyolc szavazattal hét ellenében a vizsgálat folytatása mellett döntött, tekintettel arra, hogy a bizottság tagjainak egyrésze azon a nézeten volt: nem szerencsés vétel 12.600 dollárt fizetni egy darab Goldstein Számi-cukorkáért, amikor ezért az összegért két közepes cukorkagyárat, vagy öt jóállapotban lévő teherautót lehet vásárolni. Ezzel szemben a kisebbségben maradt hazafiasabb érzelű hét tag azt a nézetet vallotta, hogy a vétel már elavult az elmúlt két év alatt és a panamaiaknak nem szabad a multtal foglalkozniuk, hanem mindig előre kell nézniük, csak előre, a jövő felé. De, mint említettük, ezek kisebbségben maradtak.

A vizsgálat további érdekes adatokat hozott a felszínre. Kiderült, hogy José Sultájsz, a Goldstein-Számi cukorkákat annakidején egy kis édességkereskedőtől vásárolta, aki egyben, véletlenül a sógora is és két héttel a cukorkának a szegény panamai gyerekek közt történt szétosztása után, a sógor megvásárolta Agakhan maharadzsa versenystábillóját, Sultájsz pedig megvette az angol kormánytól a suezai csatorna részvényeinek 51 százalékát és átíratta őket a felesége nevére. Mikor ezek az újabb érdekes részletek az ellenőrzőbizottság tudomására jutottak, azonnal rendkívüli ülést hívtak össze és egyhanguan úgy döntöttek, hogy a további vizsgálatokat a legnagyobb eréllyel bezzúnták és napirendre térnek a dolog felett, sőt az ellenőrző bizottság egyik tagjának, éppen a Sultájsznak a javaslatára husz dolláros szimbolikus jutalmat szavaztak meg rehabilitációs tendenciával José Sultájsznak, áldozatkész és odaadó munkásságának jutalmaként.

Az újságok közölték az ellenőrzőbizottság döntését az egyik igazgatónak rendkívüli megjutalmazására vonatkozólag, de a hir nagy meglepetést váltott ki a panamai közvéleményből, tekintettel arra, hogy Panamában a lakosság életszínvonalára meglehetősen alacsony indexek mozog, mert a termelésben visszamaradt kis ország nem tudja előállítani a kormány által fogyasztott ádotkat. „Hát tényleg annyit pénztük van a mi köztintézményeinknek — morogták az emberek — hogy csak úgy dobálózhatnak husz dolláros jutalmakkal? Hol vagyunk? Néhány arcátlan újság a sajtószabadsággal visszaélve, odáig ment, hogy kutatni kezdte az adomány hátterét és egy meglehetősen kishivatalnok indiszkréciója folytán, akit egyébként azonnal el is távolítottak az intézmény kereteiből, fény derült a 12,600 dolláros Goldstein-Számi-cukorkák különös történetére. A köztintézmény vezetősége emberfeletti erőfeszítéseket tett a közvélemény megnyugtására és kiáltványt tett közzé, amelyben elismerte ugyan, hogy „az egyik igazgató” látszólag áron felül vásárolt Goldstein Számit, de egyben hangsúlyozta, hogy az intézmény vezetőit rendkívüli reprezentációs költségek sújtják és ezt meg kell értenie minden józan embernek. A csöcselék felháborodása azonban, nem csillapodott, sőt a sajtó és a közvélemény egyre fokozódó

nek idők és távolságok felett álló egysége megdöntetlen fogalom. Csak így történhetik meg, hogy egy ltvániai rabbi, aki Erec Jisráéllal telepedett meg a zsidó Tanban való buvárkodásnak oly népszerűsítő szokását akarja új életre kelteni, amely valaha több mint ezer évvel ezelőtt megszűnt Bável országában létezett. Ezt kísérelje meg még népi! Vajjon sikerülni fog-e a mai prózái világban a Jarché kálát új életre támasztani? Erre csak a jövő adhat választ, de mindenesetre oly érdekes gondolat ez, melynek megvalósítását érdemes megkísérelni.

Most pedig a ponyiveci rabbi majdnem ezer év le-

eréllyel követelték a bünös igazgató legszigorubb törvényes megbüntetését.

A köztintézmény igazgatósága nagy izgalommal tárgyalta meg a jelenséget, hogy a közvélemény a maximális törvényes büntetést, vagyis az azonnali elbocsátást követeli, tekintve, hogy az intézmény kereteiben eddigél csak egy alkalommal került sor aktív igazgató elbocsátására és az is csak azután, hogy kiderült: az illető igazgató lebontatta és a fekete piacon használt építőanyagok eladta a köztintézmény szék-házának felső két emeletét. Ezért most azonnal rendkívüli ülésre ült össze az igazgatóság a Goldstein Számi ügyben és hosszas tanácskozások után elfogadta az egyik igazgató, Sultájsz, javaslatát, amelynek értelmében nem szabad nevet kiszolgáltatni a felheccelt tömegnek és elbocsátani, mégkevésbé tanácsos, tekintettel arra, hogy az ilyenfajta elbocsátások egyben beismerését jelenthetik annak, hogy az intézményben nincs minden rendben, ami ki van zárva.

A sajtó azonban nem szüntette be alattomos szurkálásait a köztintézmény felé és továbbra is uszította a vad panamai közvéleményt bizonyos koholt vádakkal, hogy „az egyik igazgató” kvázi „12,600 dollárért vásárolt Goldstein Számi-cukorkát és mégsem mondtak fel neki”, minek következtében a köztintézmény vezetősége egy későbbi időpontban mégis arra a meggyőződésre jutott, hogy taktikai okokból, talán mégis helyes volna Sultájszt ideiglenesen nyugdíjazni. Ezekből azonnal táviratoztak Sultájsznak New-Yorkba, ugyanis az igazgató ezidőtájt, mint az intézmény bizalmas vásárlásainak ellenőrző felügyelője működött az Egyesült Államokban. Sultájsz hazatért, de erőlyesen tiltakozott az ellen, hogy bünbakkent használják fel a nevét a piszkos kis ügyben. Tiltakozása azonban nem járt eredménnyel, mert az igazgatóság tudott erélyes is lenni, ha arra került a sor.

Az utolsó pillanatban, mikor már a köztintézmény vezetősége teljes megegyezésre jutott Sultájszszal a végkielégítés és a nyugdíj összegére vonatkozólag, váratlanul olyan kérdések merültek fel, amelyek veszélyeztették az igazgatóságnak az úgy szigorú rendezésre tett összes elképzeléseit. Felmerült ugyanis a kérdés az igazgatóság körében: miképpen fog reagálni a közvélemény és a sajtó, ha valóban elbocsátják Sultájszt és nevét közlik a nyilvánossággal? Valószínűnek látszott, hogy az újságírók nagy tálalásban közölnek az eseményt és Sultájsz behalózása révén kísérlet tennének az intézmény egyes homályosabb ügyeinek megvilágítására. Ezért teljesen logikus volt az igazgatóság azon döntése, hogy Sultájsznek felmondanak ugyan a közvélemény megnyugtására céljából, de szigorú titoktartást biztosítanak az ügynek és nem közlik az elbocsátott igazgatót nevet, sőt felkéri Sultájszt, hogy elővigyázatosságból az elkövetkezendő öt-hat évben még járjon be hivatalába, telefonálgasson, diktáljon és utazgasson, mintha még mindig dolgozna, nehogy az újságírók kinyomozhassák melyik igazgatónak mondtak fel.

Az ügyesen elgondolt stratégiát teljes siker koronázta. Az elbocsátás valóban nagy szenzációt keltett az egész panamai közvéleményben, de a sajtónak nem sikerült kideríteni, kit bocsátottak el, tekintve, hogy Sultájsz, dupla fizetésért bár, de továbbra is bejár hivatalába, pontosan úgy viselkedett, mint a többi igazgatók, sőt kibővítette hatáskörét. Az egyik szemfüles újságíró azonban mégis bizonyos nyomra bukkant és talált egy gyereket, aki még emlékezett arra a bácsira, akitől azon nemzeti ünnep alkalmával a Goldstein-Számi cukorkát kapta és ez a gyerek azt állította, hogy a bácsinak stuccolt fekete bajusza volt. A szemfüles újságíró azonnal közzétette a szenzációt, de semmi eredményre nem jutott vele, mert már másnap az összes igazgatók kis, fekete stuccolt bajusszal jelentek meg hivatalukban, ugyhogy lehetetlenség volt megkülönböztetni, kinek a bajusza igazi bajusz. Ekkor találtak egy másik fiúcskát, aki úgy emlékezett, hogy a cukorkát osztogató bácsi jiddis kiejtéssel beszélt és ezt az újságíró azonnal külön kiadással leközölte, de újabb eredmény nélkül, mert már másnapra az összes igazgatók jiddis kiejtéssel beszéltek a köztintézményben. Az újságírók azonban nem nyugodtak, hanem izgága, nyüzsgő természetüknek megfelelően tovább szaglásztak, míg ki nem derítették, hogy az elbocsátott igazgatót onnét lehet felismerni, hogy gyönyörű villája van a tengerparton. Ez sem hozott fordulatot, mert egy hét múlva, már az összes igazgatónak tengerparti volt a villája. Akkor áttértek az újságírók a pszichológiai kutatásra és azt mondták magukban: onnét fogjuk megtudni, ki az elbocsátott igazgató, hogy az biztosan úgy kezel az intézmény pénzeit, mintha a sajátja volna...

Szóval: még ma sem tudják.

Ingyen tantom meg varrott-perzsaszőnyeg készítésére. — Elfestett minták, fonalak kaphatók. (Magyarul beszélünk.) LASZT, TEL. AVIV, SHEINKIN UTCA 14 SZAM.

PÉNZT folyósít ésszerrekre és minden ésszerre Lombard Tiferet. Vezető: RAJNA DAVER. Városliget 14. Budapesti Állami Végrehajtó és Becsúszó (1933-ig). Tel. 2072.

-HIREK- Megnyitott a Mágén Dávid Adom országos konferenciája

5713 Av 5, péntek
1953 július 17.
Gyertyagyújtás ideje: 7.30.
5713 Av 6, szombat
1953 július 18.
Hetzszakasz: Dóvárim
Szombat kimenetele: 8.33.

Műfolyam díj befizetésére,
egy hónapra Ft. 2.100.
Fiókok:
Mafia, Shapiro 19., telefon 2499.
POB 4094.

Szerkesztő: Ben Jehuda 2. szoba
(naponként)
Vidéki országos fömagyisított:
Alonkader, Hanykádó és
Lapirányító-választás, Tel Aviv,
Smarjahu Levin u. 14.

Megválasztották Miss Amerikát. Long-beachi jelentés szerint Mirna Handson eskikőgő szőke szépséget az Egyesült Államok szépségkirálynőjévé választották.

Valutázó rádiógyáros. Egy ismert tel-avivi rádiógyáros lakásában a gazdasági rendőrség detektívjei a csütörtökre virradó éjjel 110 aranytallért, 6000 dollárt és 500 mexikói pezót találtak. A rendőrséget az vezette nyomra, hogy legutóbb több félmiszeresomagot koboztak el, amelyekben rádióalkatrészeket csempészték az országba. Ezen az úton megtakarították maguknak a vátot és egyéb illetékeket. A csomagok utáni nyomozás során került fel a rádiógyáros neve és házkutatást tartottak nála. A gyárost letartóztatták.

Kárpó-per. A tel-avivi körvényszék tegnap felmentette a zsidók kiszolgáltatásának vádjá alól Julius Siegelt, akit, mint egy lengyelországi koncentrációs tábor egykori kárpóját tartóztattak le. A törvényszék csak egy ember megtámadásában és átlegelésében mondta ki büntetést és ezért tíz napi elmarásra és 100 font bírságra költe.

Haifai hírek. Groszberger Chaim haifai garázstulajdonos 1951 februárjában Mose Goldetintől 40 fontot, ugyanev év júniusában egy ismeretlen egyéntől 20 fontot vett fel azzal, hogy a haifai közlekedési rendőrségen elintézi nekik, hogy átmennek az autózeti vizsgán. Megvesztéses kísérlet címén indult meg ellene az eljárás. A haifai törvényszék Kahan-tanácsa háromnapos fogházra ítélte Goldetint. — A haifa-tel-avivi személyvonat tegnap elütött egy katonai teherautót a Khatat-beachi fürdő útkezesztésénél. A kocsi súlyosan megrongálódott, de a vezetőnek cseodálatosképpen semmi baja nem történt. — Tegnap az esti órákban elhúnt a Moria út 31 számú ház elől az angol konzulátus egyik személyautója. A kocsis értéke kb. 4500 font.

Chavaszai olvasóink figyelmébe! Chavaszán (Tel-Chanan mellett) a reggeli órákban házhoz kézbesítve tudjuk lapunkat küldeni. — Bizományos: Kepecs Joél, Tel Chanan.

"Akinék voltak a szökevények?" A Kol Jisráel rádió július 18-án, szombaton délután 1 órakor néhány jelentést sugároz Kishont Ferenc tragikomédiájából, melynek első előadását július 20-án tartja meg Chederán a "Habima" színház. A tel-avivi premiert augusztus 18-án Kishont ki. A rádióadás során Kishont Ferencnek és a darab rendezőjének, Israel Behernek nyilatkozatát is közlgetjük a sajnám előadását kapcsolatosan.

Nyerje meg szívet
Foto Brenner fényképezőgéppel. Ez olcsó ajándék, de többre értékelik, mint három mást. Eltöbbször tartó örömet okoz. — Betanítást:
Photo-Brenner
31. HECHALUTZ ST.
CORNER SHAPIRO ST.
TEL. 4137 HAIFA

23 Új Kelet 1953 VH 17

750 ezer font költségvetéssel dolgozik a MDA

Tegnap délután megnyitott Tel-Avivban a Mágén Dávid Adom országos konferenciája, amelyen megjelent Joszef Szerlin közegészségügyi miniszter, J. Seifert svájci követ, M. Paulson, az angol követség másodtitkára és számos meghívott vendég. A konferencián a Mágén Dávid Adom 28 helyi csoportjának megbízásából 86 delegátus vesz részt.

A Mágén Dávid Adom 23 évvel ezelőtt alakult meg és azóta folytatja humanitárius tevékenységét. Joszef Szerlin a kormány támogatásáról biztosította a szervezetet. A rendes költségvetés keretében ugyan csak 50 ezer fontot folyósítanak, de reméli, hogy az országfejlesztési költségvetésből nagyobb összeget tud a kormány a MDA rendelkezésére bocsátani. Nemsokára megalakul az ország összes egészségügyi intézményeinek munkáját koordináló legfelsőbb közegészségügyi tanács, amely irányítani fogja az ország teljes közegészségügyi szolgálatát, így a Mágén Dávid Adom munkáját is.

Dr. Acmon a hadsereg egészségügyi csapattestének üdvözlését tolmácsolta, Peri pedig a Kupat Cholim nevében köszöntötte a konferenciát. Felolvasták Ben Cvi államelnök üdvözlőlevelét is. Táviratot küldött a Nemzetközi Vöröskereszt központja, Golda Meyerson és Mose Szapira miniszterek, E. Locker, a Szochnut vezetőségének elnöke, J. Kariv jeruzsálemi polgármester, a főrabbi és más személyiségek.

Az ünnepélyes megnyitás után a szervezet tel-avivi székházának harmadik emeletére mentek fel, ahol felavatták a vérkutató laboratóriumot. Este hatkor a konferencia megkezdte érdemleges tárgyalásait. Dr. J. Kot elmondta, hogy a szervezet költségvetése 750 ezer font, amelynek csak 10 százalékát fedezik a közszégi tanácsok. Követelni fogják, hogy ezt a támogatást 25 százalékra emeljék fel. Az országban még számos mentőállomást kell megszervezni és sok mentőkocsira van szükség. A Mágén Dávid Adom ezért a lakossághoz fordul, hogy részesítse nagyobb támogatásban a Mágén Dávid Adomot, mint eddig tette.

Svájcban lesz a külügyminiszterek konferenciája?

Bern (UP). A svájci kormány a francia követ megkeresése nyomán a rendkívüli minisztertanácson elhatározta, hogy hozzájárul a négyhatalmi külügyminiszteri konferencia Svájcban való megtartásához, amelynyiben a résztvevő hatalmak mindegyike ilyenértelmű kérelemmel fordulna hozzá.

Felszökött a „befektetési dollár” árfolyama

A valutánélküli behozatal leépítése után Tel-Aviv (Az Új Kelet tudósítójától). — Az úgynevezett „befektetési dollár” szabadpiaci árfolyama az utóbbi napokban rekordmagasságot ért el. Bizonyos cikkekre vonatkozó behozatali engedéllyel együtt 2 font és 700 prutát is fizettek a befektetési dollárért, amelynek „rendes” fekete piaci ára 2,250 - 2,280 között mozog. Közgazdasági körökben azzal magyarázzák ezt a jelenséget, hogy a piacon most igen csekély mennyiségű behozatali-engedély van forgalomban. Az illetékes hatóságok az utóbbi időben bizonyos fokig összpontosították a behozatali engedélyek kiadását, úgyhogy az azokkal való manipuláció lehetősége csökkent. Másrészt csaknem megszűnt a valutánélküli behozatal.

A koreai tárgyalások

(Elsődoldali cikk folytatása) fel kilométernyire törték előre. A délkoreai győzelem, amely sikerült átcsoportosítani, a Kumsong folyó környékén bekerített északi csapatok megszeméltetésére tör. Ugyancsak előnyömlenek a délkoreaiak a Puhán folyó irányában is. Mark Clark tábornok, aki Tokióból repülőgépen érkezett Délkoreába, személyesen ellenőrizte a szövetségesek hadműveleteit.

Ezek azok a fontos újítások, amelyeket bevezettünk az 1953/3 sorozat programjába:

- 1) 64.000 nyeremény — az előbbi sorozat 50.500 nyereménnyel szemben.
  - 2) Az utolsónak kihúzott nyeremény 2.500.— fontos díjat kap. Ezek szerint minden szám az alábbi táblázat szerint nyerhet:
10 +	2500 =	2510 font
20 +	2500 =	2520 "
30 +	2500 =	2530 "
100 +	2500 =	2600 "
500 +	2500 =	3000 "
1000 +	2500 =	3500 "
1500 +	2500 =	4000 "
2000 +	2500 =	4500 "
2500 +	2500 =	5000 "

MIFAL HAPAJISZ.

Felvonulnak a vád tanúi a terroristák tárgyalásán

(Elsődoldali cikk folytatása) aly adataira vonatkozó ir- lapokat foglalta magában, katonai rendőri igazolványokat, az izraeli katona által hordott fegyverek listáját, marokkói útleveléket és a mandátumkorabeli személyazonossági bizonyítvány ir- lapokat. A továbbiakban katonai börtönről kísérettel tervrajzok, katonai tanfolyamokat végzett növendékek névlistája, a katonai rendőrségtől leszerelt katonalányok listája, a katonai börtön látogatására jogosító igazolványok és katonai nyitl parancsok kerültek elő a Dreimann-lakáson talált csomagból.

Goreni ügyész ekkor zárt tárgyalás elrendelését kérte

Svájcban lesz a külügyminiszterek konferenciája?

Bern (UP). A svájci kormány a francia követ megkeresése nyomán a rendkívüli minisztertanácson elhatározta, hogy hozzájárul a négyhatalmi külügyminiszteri konferencia Svájcban való megtartásához, amelynyiben a résztvevő hatalmak mindegyike ilyenértelmű kérelemmel fordulna hozzá.

Felszökött a „befektetési dollár” árfolyama

A valutánélküli behozatal leépítése után Tel-Aviv (Az Új Kelet tudósítójától). — Az úgynevezett „befektetési dollár” szabadpiaci árfolyama az utóbbi napokban rekordmagasságot ért el. Bizonyos cikkekre vonatkozó behozatali engedéllyel együtt 2 font és 700 prutát is fizettek a befektetési dollárért, amelynek „rendes” fekete piaci ára 2,250 - 2,280 között mozog. Közgazdasági körökben azzal magyarázzák ezt a jelenséget, hogy a piacon most igen csekély mennyiségű behozatali-engedély van forgalomban. Az illetékes hatóságok az utóbbi időben bizonyos fokig összpontosították a behozatali engedélyek kiadását, úgyhogy az azokkal való manipuláció lehetősége csökkent. Másrészt csaknem megszűnt a valutánélküli behozatal.

A koreai tárgyalások

(Elsődoldali cikk folytatása) fel kilométernyire törték előre. A délkoreai győzelem, amely sikerült átcsoportosítani, a Kumsong folyó környékén bekerített északi csapatok megszeméltetésére tör. Ugyancsak előnyömlenek a délkoreaiak a Puhán folyó irányában is. Mark Clark tábornok, aki Tokióból repülőgépen érkezett Délkoreába, személyesen ellenőrizte a szövetségesek hadműveleteit.

Ezek azok a fontos újítások, amelyeket bevezettünk az 1953/3 sorozat programjába:

- 1) 64.000 nyeremény — az előbbi sorozat 50.500 nyereménnyel szemben.
- 2) Az utolsónak kihúzott nyeremény 2.500.— fontos díjat kap. Ezek szerint minden szám az alábbi táblázat szerint nyerhet:

10 + 2500 = 2510 font
20 + 2500 = 2520 "
30 + 2500 = 2530 "
100 + 2500 = 2600 "
500 + 2500 = 3000 "
1000 + 2500 = 3500 "
1500 + 2500 = 4000 "
2000 + 2500 = 4500 "
2500 + 2500 = 5000 "

MIFAL HAPAJISZ.

az elnököt, bizonyos iratok benyújtása céljából, amelyek nyilvános ismertetése az állam biztonságának érdekeit sértené. Az elnök kérésére az ügyész hozzájárult, hogy ezeket az iratokat részletes ismertetésük mellőzésével nyujtsák be.

A „kártérítés szövege”
Ofer ezután a Chéruti főváltónak a tel-avivi Barzilay utca 11. szám alatt lévő lakásán talált okmányokat mutatta be. Chérutinál többek között megtaláltak egy Oháim Riklin névre kiállított iratot, különböző neveket tartalmazó zsebnaptárt, Chérutinak a szekrényben függő egyik ruhájában levél volt „a mozagalom parancsnokához, Amirám közlegénytől” felzettel, amely „a kártérítés szövege” elleni harcra szól. A levél többek között a következőket tartalmazza:

„Nem hiszek az elrothadt nemzeti pártban, amely tétlenül ül. Hiszek mozag munkában, mert elegendő alap van annak feltételezésére, hogy oseeledni tud. Ha majd harcba indul, a hatóságok nem il- hetnek majd ollumpuzi csendben, amely annyira szükséges számukra. Nem szabad engedni, hogy végrehajtsák ezt a szöveget, vagy hogy legalább is ezt nyugalomban megtegyék. Beléjük kell ltni és újra megmozgatni az egész ügyet. Nem akarom esze- gyelni magam zsidóságom miatt. Erzem, hogy nem maradhatok tovább csendben. Nem tudom folytatni másirányú tevékenységün- ket sem, például azt, am- mellyel most kell foglalkoz- nunk. Ezen a vonalon kell dolgozunk! Külön- ben nem tudom mi fog történni. Csak mi marad- tunk meg egyedül abból a drága és jó táborból, a nemzeti mozagalom táborá- ból, mi vagyunk az egyedü- lüek, akik el tudjuk dön- tenni az állam és a nép sor- sát. Hogyan folytathat- juk munkánkat aránylag mellékes területeken, mi- alatt ezt az undorító dol- got tovább folytatják. Kö- teltségünk oseeledni, kö- teltségünk Izrael birod- almának üdvözlésével — Amirám.”

Előadás az összekülvésről az udvaron

Ofer ezután ismertette Malka Paposado fiatalkorú vádlottnak a rendőrségen adott vallomását. Malka Paposado Tel Aviv északi elő- gyedében egy udvaron elő- adást hallgatott meg az öss- zekülvésről. Jafet Telzi elmondta, hogy egy kato- nai táborban tartóztatták le és Tel Avivba hozták, ahol Ofer rendőrtiszt meg aznap kihallgatta. Ezt megelőző- leg azonban egy másik rend- őrtiszt megfenyegette, hogy ha nem mondja el az igazat, egész életére meg fogja bän- ni. A rendőrtisztek azt állí- tották, hogy már mindent tudnak és Sarábi beismerő vallomást tett. „Megijedtem és nem tudtam, hogy mit te- gyek.”

Az elnök felszólította Tel- zít, hogy olvassa fel a rend- őrségen adott vallomásának utolsó fejezetét, amelyhez még hozzáíratta a következőket:
„Kérem hozzátenni, hogy hajlandó vagyok megos- külni, sosem fogok többé hasonló dolgokkal foglal- kozni.
Telzi beismerő, hogy ez a mondat saját kívánságára került a jegyzőkönyvbe.
A dísznóhis és a kor- mány ellen
Telzi elmondta, hogy a függetlenségi ünnep előtt néhány nappal Sarábi me- zette be a földalatti mezo- zetbe,
amelyről annyit tudott, hogy a dísznóhis fogva- tartása és az egész kormány- rendszer ellen alakult.
Sarabival és egy Nimeod álnévű jemeni fiú társasá- gában résztvevő két férfit ismét a tel-avivi Tachia- moni iskola udvarán esküt tett, egyik kezében a bibliá- val, a másik kezében revolv- verrel. Az esküszöveget a szervezetnek egy Jisráel nevű vezetője mondta fel előtte. Jaffa Dromi a titok- tartás művészetéről beszélt nekik és arról, hogyan kell viselkedniük, ha a rendőrség letartóztatja őket. Sarábi közölte vele, hogy a szervezet szeretne fegyvert lopni ab- ból a katonai táborból, ahol Taisi szolgálatot teljesít.
A vád következő tanúja Alex Alon rendőrtiszt volt, aki ismertette Malka Paposado rendőrségi kihallgatásá- sának körülményeit.
Az elnök rendelkezése sa- után felolvasták Paposado rendőrségi vallomásának jegyzőkönyvét, amelyben részletesen ismerteti, hogyan szervezték be és milyen elő- adást hallgatott végig Jaffa Dromi ugynevezett szemé- nyében. Őt is a Tachia- moni iskola udvarán esküt- tek fel. Két akció után elha- gozta, hogy nem vesz részt többet a szervezkedésben, mert „Arlea szerint az or- szágban valóságos rendes- ség kell megteremtési, és pedig ezt ellenszom.”

Alon rendőrtiszt ezután Abraham Mendel vádlott kihallgatásának körülménye- ről tett vallomást.

Végül Alon rendőrtiszt el- mondta, hogy Jaffa Dromi fényképét Malka Paposado és Jafet Taisi is felismer- ték mint az Arlea álnévű nőt, aki az összekülvésről tartott nekik előadást.

A tárgyalást ezután pén- tekre halasztották.

A rendőrség tegnap a 16- évesben letartóztatta Zeév Javin egyetlen hallgatót, a Lechi ügyfi volt vezetőjét, akit azzal gyanúsítanak, hogy a leleplezett terror- szervezet egyik vezetője. A rendőrség már régen nyo- moz a szervezetben. „Idő” álnév alatt ismert egyik ve- zér után és azt hiszi, hogy Javin személyében megtalál- ta. Kihallgatását a tel-avivi rendőrségen folytatják.
Tegnap letartóztattak még egy fiatalembert, aki a ren- dőrség állítása szerint akarta rabolni a terroristák ellen most folyó hadbírosági tárgyalás két fontos tanúját. Ez a két fiatalkorú övadék ellenében került szabadlá- ra. A rablási kísérlet az egyik tanu apja akadályozta meg, aki jelentette az esetet a rendőrségen.

המשפחה הצעירה
lelmi a létszámmal, hogy
egy pár
cipőket
különböző áron
mától kezdve
kiárusít
a Hámásbir Lecaróhán
összes fiókjaiban.
TEL-AVIV-JAFFA:
Allenby 100.
Herzl-u. 4
Bustros-u. 4.
HAIFA:
Hechalut u.
JERUZSALEM:
Kikár Cion.
Chodora - Natanja - Mig-
dal Gad - Boór Sáva - Bjalé